

GLOBAL DIALOGUE

3.3

5 numere pe an în 15 limbi

Sociologia ca vocație

Raewyn Connell,
Randolf David

Revoluție și
contra-revoluție

Nazanin Shahrokni,
Parastoo Dokouhaki,
Simin Fadaee,
Abbas Varij Kazemi,
Mona Abaza

Universități în criză

Satendra Kumar,
Klaus Dörre,
Stephan Lessenmich,
Ingo Singe

- > Răpibili în spațiul urban din Mexic
- > Fragmentare și inegalitate în Mexic
- > Inegalitate socială în Japonia
- > Haiku – frumusețe și simplitate
- > Întrunirea comitetului executiv în Bilbao
- > Prezentarea editorilor polonezi
- > Sociologia canadiană întâmpină ISA
- > Scrisori către editor

NEWSLETTER



International
Sociological
Association



VOLUMUL 3 / NUMĂRUL 3 / MAI 2013
www.isa-sociology.org/global-dialogue/

GD



> Editorial

Universități în criză

În timp ce scriu aceste rânduri, Raewyn Connel protestează în fața universității din Sydney, dând expresie viziunii ei a sociologiei ca vocație, reprezentată în acest număr. Ea se alătură grevei staff-ului academic și non-academic de la universitatea ei care protestează din pricina erodării pozițiilor stabile (pe termen nedeterminat), a banalizării și a amenințărilor la adresa libertății academice – procese care afectează majoritatea universităților, mai mult sau mai puțin de elită, din întreaga lume.

Din moment ce universitățile se transformă dintr-un bun public în unul privat, ele trec de asemenea la vânzarea propriilor produse către clienți (studenți, state, corporații sau pe oricine mai pot atrage). Competitivitatea pentru obținerea clienților este intensă, ceea ce face ca universitățile să se transforme în branduri în încercarea de a urca pe scara pozițiilor și rating-urilor naționale și globale. Membrii mediului academic pot să aibă resentimente față de aceste cuantificări, însă de multe ori, din proprie inițiativă și cu entuziasm, ei participă la competiții desfășurate sub dominația acestor auspicii. Asta înseamnă nu numai a scrie pentru jurnale academice în engleză, dar și pentru jurnale recunoscute internațional, precum revistele naționale din SUA și Anglia care încadrează întrebările, temele și metodologiile conform propriilor paradigme definite local. Sociologii din sud – și nu numai cei din sud – sunt frecvent atrași astfel să lase deoparte problemele urgente cu care se confruntă țările lor.

Puțini au resursele, curajul sau chiar interesul de a lupta împotriva sistemului. Prin urmare, salutăm inițiativa Asociației Sociologice Germane de a boicota rank-urile naționale, inițiativă raportată aici de trei sociologi de la Universitatea Friedrich Schiller din Jena. În același timp, n-ar trebui să uităm că majoritatea universităților nu apar în astfel de topuri, formând o clasă foarte numeroasă de universități "de neatins" sau imune. Satendra Kumar analizează ce înseamnă acest lucru în Uttar Pradesh (India), unde universitatea face bani din vânzarea acreditărilor către facultăți ce oferă diplome dubioase cumpărate cu taxe subsidiate de stat. Fondurile publice sunt astfel canalizate către buzunarele private ale politicianilor care conduc facultatea ca pe o mașină politică. Situația aceasta este la celălalt capăt al ierarhiei globale față de Universitatea din Sydney, însă presiunile sunt similare.

Există, desigur, mai multe presiuni convenționale asupra universității. Nazanin Shahrokni și Parastoo Dokouhaki descriu revanșa orchestrată de statul iranian ca răspuns la înscrierile mai numeroase ca student ale femeilor. Mulți dintre protestatarii verzi ai Iranului din 2009 (a se vedea articolele scrise de Abbas Varij Kazemi și Simin Fadaee) proveneau tocmai din rândurile acestor studenți dizidenți. În mod deloc surprinzător, statul iranian menține o supraveghere strictă asupra universităților sale.

În toate aceste cazuri, membrana care separă universitatea și societatea dispare. Nu putem pretinde că suntem înafara societății. Prin urmare, suntem forțați să alegem o tabără: suntem de partea raționalizatorilor și a vânzătorilor de servicii, sau de partea criticilor lor și a publicului dezaprobator? Scriind despre vocația sociologiei, Randy David demonstrează că se poate susține o implicare critică și publică chiar și în neospitalierele, din punct de vedere politic, Filipine. Totuși, este nevoie de curaj pentru a păși în lumi atât de înfricoșătoare precum normalizarea violenței descrisă de Mona Abaza pentru Egipt și de Ana Villareal pentru Mexic. Oamenii ar putea să nu dorească să ne audă, dar acesta nu este un motiv pentru tăcere.

> **Global Dialogue poate fi găsit în 15 limbi pe [site-ul ISA](#)**
> **Articole propuse pot fi trimise la burawoy@berkeley.edu**



Raewyn Connell, feministă australiană și autoare de teorii sudice, privește sociologul ca pe un participant al unui proces de muncă global, organizat ierarhic, care este mai departe distorsionat de invazia pieței de campusuri.



Randolf David, sociolog filipinez de mare renume, descrie o viață de angajament critic dedicat transmiterii sociologiei în sfera publică și arată cum aceasta diferă de angajamentul politic.



Nazanin Shahrokni și Parastoo Dokouhaki arată cum creșterea numărului de studente în universitățile iraniene a dus la strategii de segregare în funcție de sex, întrucât statul protejează interesele bărbaților pe piața muncii pentru a preveni o criză a masculinității.

> Echipa editorială

Editor: Michael Burawoy.

Editori-șefi: Lola Busuttill, August Bagă.

Editori asociați:

Margaret Abraham, Tina Uys, Raquel Sosa,
Jennifer Platt, Robert Van Krieken.

Editori consultați:

Izabela Barlinska, Louis Chauvel, Dilek Cindoğlu,
Tom Dwyer, Jan Fritz, Sari Hanafi, Jaime Jiménez,
Habibul Khondker, Simon Mapadimeng, Ishwar Modi,
Nikita Pokrovsky, Emma Porio, Yoshimichi Sato, Vineeta
Sinha, Benjamín Tejerina, Chin-Chun Yi,
Elena Zdravomyslova.

Editori regionali:

Lumea arabă:

Sari Hanafi, Mounir Saidani.

Brazilia:

Gustavo Taniguti, Juliana Tonche,
Célia da Graça Arribas, Andreza Galli,
Renata Barreto Preturlan, Rossana Marinho,
Angelo Martins Júnior, Lucas Amaral.

Columbia:

María José Álvarez Rivadulla,
Sebastián Villamizar Santamaría, Katherine Gaitán.

India:

Ishwar Modi, Rajiv Gupta, Rashmi Jain, Uday Singh.

Iran:

Reyhaneh Javadi, Shahrard Shahvand, Saghar Bozorgi,
Najmeh Taheri.

Japonia:

Kazuhisa Nishihara, Mari Shiba, Kousuke Himeno,
Tomohiro Takami, Yutaka Iwade, Kazuhiro Ikeda,
Yu Fukuda, Michiko Sambe, Takako Sato, Yuko Hotta,
Yusuke Kosaka, Yutaka Maeda, Shuhei Naka.

Polonia:

Mikołaj Mierzejewski, Karolina Mikołajewska,
Krzysztof Gubański, Zofia Włodarczyk, Adam Mueller,
Patrycja Pendrakowska, Emilia Hudzińska, Justyna
Witkowska, Konrad Siemaszko, Julia Legat.

România:

Cosima Rughiniș, Ileana-Cinziana Surdu, Lucian Rotariu,
Angelica Helena Marinescu, Adriana Bondor, Alina Stan,
Andreea Acasandre, Catalina Gulie, Monica Alexandru,
Mara Șerban, Ioana Cărtărescu, Telegdy Balazs, Marian
Mihai Bogdan, Cristian Constantin Vereș, Ramona
Cantaragiu, Elena Tudor, Monica Nădrag.

Rusia:

Elena Zdravomyslova, Anna Kadnikova,
Elena Nikiforova, Asja Voronkova, Ekaterina Moskaleva,
Julia Martinavichene.

Taiwan:

Jing-Mao Ho.

Turcia:

Aytül Kasapoğlu, Nilay Çabuk Kaya, Günnur Ertong,
Yonca Odabaş, Zeynep Baykal, Gizem Güner.

Ucraina:

Svitlana Khutka, Olga Kuzovkina, Polina Baitsym,
Mariya Domashchenko, Iryna Klietsova, Daria Korotkyh,
Mariya Kuts, Lidia Kuzemska, Anastasiya Lipinska,
Yulia Pryimak, Myroslava Romanchuk, Iryna Shostak,
Ksenia Shvets, Liudmyla Smolijar, Oryna Stetsenko, Polina
Stohnushko, Mariya Vorotilina.

Consultanți media: Annie Lin, José Reguera.

Consultant editorial: Abigail Andrews.

> În acest număr

Editorial: Universități în criză **2**

Vocația sociologiei – Muncă colectivă pe o scală globală
de Raewyn Connell, Australia **4**

Vocația sociologiei – Implicări critice în realitatea publică
de Randolph S. David, Filipine **6**

> REVOLUȚIE ȘI CONTRA-REVOLUȚIE

Reacție: Segregare de gen în universitățile din Iran
de Nazanin Shahrokni, SUA și Parastoo Dokouhaki, Iran **8**

Cine este în spatele Mișcării Verzi din Iran?
de Simin Fadaee, Germania **11**

Metamorfozele trecutului: Mișcarea Verde din Iran
de Abbas Varij Kazemi, SUA **13**

Violența contra-revoluției din Egipt
de Mona Abaza, Egipt **16**

> UNIVERSITĂȚI ÎN CRIZĂ

Cum universitățile indiene devin mașini de profit
de Satendra Kumar, India **19**

Sociologi germani boicotează clasamentul academic
de Klaus Dörre, Stephan Lessenich și Ingo Singe, Germania **21**

> ATENȚIE CĂTRE MEXIC

Răpibili: Despre Normalizarea Violenței în spațiul Urban din Mexic
de Ana Villarreal, Mexic **23**

Fragmentare socială printre tinerii din Mexic
de Gonzalo A. Saravi, Mexic **25**

> PREZENTAREA JAPONIEI

Inegalitate socială în Japonia contemporană
de Sawako Shirahase, Japonia **27**

Haiku – Frumusețe în simplitate
de Koichi Hasegawa, Japonia **28**

> DIN ÎMPREJURUL ISA

Întrunirea comitetului executiv în Bilbao
de Michael Burawoy, SUA **30**

Prezentarea editorilor polonezi
de Karolina Mikołajewska, Polonia **33**

Sociologia canadiană este pregătită să vă întâmpine!
de Patrizia Albanese, Canada **35**

Scrisori către editor
de David Lehman, Regatul Unit și Hilary Rose, Regatul Unit **37**



> Vocația sociologiei

Cooperarea la scară mondială

de Raewyn Connell, Universitatea din Sydney, Australia



Raewyn Connell.

Raewyn Connell, sociolog de origine australiană, și-a lăsat amprenta în planul cercetării asupra puterii grupurilor și a relației dintre clasă și gen în cadrul procesului de școlarizare. Și-a dobândit faima prin teoria sa asupra bazelor instituționale ale relațiilor de gen în lucrarea *Gen și Putere* (1987) și și-a asigurat recunoașterea la nivel global cu lucrarea sa, *Masculinități* (1995), care dezvoltă noțiunea sa, frecvent citată, cu privire la masculinitatea hegemonică. Interesată în permanență de istoria sociologiei și atrăgând atenția asupra originilor sale nordice, aceasta a construit o critică aspră a sociologiei de masă în cadrul articolului său controversat, «De ce teoria clasică este clasică?», care a fost ulterior extinsă în cartea *Teoria Sudică* (2007) care oferă un loc de cinste teoreticienilor din Sud. Dacă există o temă constantă în lucrările sale, aceea este că știința nu poate fi înțeleasă în afară contextului producerii sale – context pe care ea însăși l-a contestat de-a lungul întregii sale vieți. Pentru mai multe informații vizitați <http://www.raewynconnell.net/>

Dacă ești un sociolog atunci ești un muncitor, ai o profesie, ești o parte a forței de muncă. Înțelegerea acestui fapt te va scuti de iluziile grandorii; și te va pune pe gânduri în privința legăturilor cu alți colegi de breaslă. Profesia ta reprezintă construcția științei, și predarea și aplicarea științei. Este un proiect colectiv, nu unul individual. Știința socială, precum știința naturii, ține de împărtășirea cunoștințelor. Este în mod inerent publică. Circulația a ceea ce știi este numită, pe bună dreptate, «public-are». Ceea ce aduci procesului social de cunoaștere a lumii sociale este ceea ce te face un sociolog.

> În căutarea Sociologiei

În Australia nu se preda prea multă sociologie în perioada când eram studentă, în anii 1960. Am făcut o facultate de istorie, și un masterat în guvernare. A fost un foarte bun antrenament intelectual; însă lumea era în flăcări. Făceam parte dintr-o mișcare studențească ce milita împotriva războiului din Vietnam și critica conservatorismul din universități. Vroiam o cunoaștere mai relevantă, mai angajată. Am încercat, așadar, să o creăm pe a noastră și am pus bazele unei Universități Libere neoficiale pentru a obține ceea ce ne-am dorit.

După finalizarea doctoratului, am plecat în Statele Unite, la un departament celebru de sociologie, pentru a găsi un cadru propice. Când am ajuns acolo, departamentul era într-o stare apropiată de un război civil între studenți radicali și facultatea de dreapta. Universitatea a fost la scurt timp închisă de o grevă a studenților. Am avut însă timp să parcurg niște lecturi foarte bune: Levi-Strauss, Sartre, Mills, Gouldner, Lazarsfeld. Mai târziu, am realizat că toți erau bărbați, toți albi, toți din Nord, și am început să îmi lărgesc orizonturile de lectură.

La întoarcerea în Australia, am fost implicată de două ori în grupuri care doreau să dezvolte un nou program de sociologie în cadrul unei noi universități. Am putut să construim un întreg curriculum; a fost un moment istoric norocos. Astăzi există controale mult mai stricte în ceea ce privește munca în universitate. Totuși, există întotdeauna loc pentru creativitate în construirea curriculum-ului.

> Instituții

În Australia, aproape jumătate din predarea în învățământul preuniversitar este realizată sub formă întâmplătoare. Foarte mulți tineri cu studii superioare nu pot decât să jongleze între slujbe part-time între cursuri diferite din două sau trei campusuri universitare. Oare putem numi asta vocație? În țările în curs de dezvoltare chiar și cadrele didactice titularizate au deseori mai multe locuri de muncă.

Din această poziție, nu este ușor să fii activ în mașinăria instituțională a sociologiei – jurnalele, conferințele, proiectele de cercetare sau asociațiile. Cu toate acestea, managerii neo-liberali au devenit obsedați să încerce să măsoare contribuția individuală, fără a ține cont de aceste circumstanțe. Clasamentul în funcție de prestigiu, venitul din taxe, numărul de articole, și banii din granturi au devenit modalitățile de măsurare a universităților moderne – același rol pe care îl au indicii «performanțelor» individuale în lumea corporatistă. În urmă cu 40 de ani, într-o carte extraordinară, *Industrie și Inegalitate*, Claus Offe a demonstrat că acest mod de gândire este illogic. În complexe organizatorice mari este imposibil să determini în mod rațional contribuția cantitativă datorată fiecărei persoane în parte, nici măcar cea a fiecărei categorii de lucrători. Acesta este un exemplu de sociologie cu adevărat utilă. Se pare însă că cei din conducerea de astăzi au uitat acest aspect.

În schimb, lumea corporatistă, care a acaparat din ce în ce mai mult lumea universitară, construiește o carieră individuală sub forma unei vocații simulate. Directorii din corporații, intervievați de către media, își declară pasiunea nesfârșită pentru corporație și pentru acționarii acesteia, o pasiune care durează, de cele mai multe ori, până când sună agenția de recrutare. Ce fac aceștia, de fapt, este să adune averi. Foarte puțini oameni din universități își vor aduna averi. Dar majoritatea vor putea face parte dintr-un proiect colectiv de construire a cunoașterii real și extrem de important.

> Cunoașterea Sociologică

Oricare ar fi stadiul curent al proiectului colectiv – mecanismul instituțional și «corpul cunoașterii» – acesta este foarte problematic. Gândirea sociologică își are sedimentele în perioada imperialismului de secol XIX și a empiricismului de secol XX, inspirat din teme ale mișcării muncitorești și ale mișcării feministe și degradat de culturi intelectuale care se zbat între funcționalism și deconstructivism. Sub forma unui câmp academic, teoria sociologică este înfiorător de Eurocentrică. Cercetarea sociologică este adesea mecanică și repetitivă; informatizarea înlocuiește de multe ori puterea de procesare a mecanismului cu o puternică familiaritate față de problemele reale. Cercetarea sociologică din țările în curs de dezvoltare este deseori, așa cum a remarcat Thandika Mkandawire, o cercetare slabă pentru oameni săraci – sub-dezvoltată, de scurtă durată și insuficient teoretizată.

Proiectul sociologic solicită, deci, o critică sociologică – o critică ce în prezent ia forme noi. Cred că cel mai important este că descoperă dominația Nordică asupra cunoștințelor sociale și promovează teorii de origine Sudică și din societățile post-coloniale în centrul proiectului general. Există multiple opoziții față de această critică și înțeleg și de ce. Perspectivele nordice sunt instituționalizate în cadrul disciplinei și mii de sociologi și-au construit cariere pe baza acestora și au depus eforturi considerabile în a le face să funcționeze.

Cercetarea sociologică este dificilă – cel puțin, este dificil să fie realizată corect. Îmi sfătuiesc studenții să lase cărțile pe rafturi până în momentul în care sunt solicitați să facă distincția dintre o rotație ortogonală și una oblică. (Sfat pentru începători: uitați de cea oblică). Fiecare problemă de cercetare este nouă – noi chestiuni se pun în discuție, avem la îndemână resurse diferite, modele unice în cadrul datelor se dovedesc a fi esențiale. Cea mai bună modalitate de a învăța o metodă este aplicarea acesteia. Cea de-a doua modalitate, în ordinea importanței, este lectura rapoartelor de

cercetare cu adevărat bune și reflecția asupra modului în care cercetătorii și-au rezolvat problemele. Fiecare are propriul său lor «Primele Zece»; în cazul meu, sunt Jocurile Genurilor a lui Garrie Thorne; De la Băieții la Domni scrisă de Robert Morrell și Apariția Civilizației Europene a lui Gordon Childe. Toate aceste studii extraordinare au presupus extrem de multă muncă. Multă dedicare către o cantitate foarte mare de informații – alături de aceasta, imaginația sociologică își face treaba.

> Audiențe, Public

În urmă cu câteva zile am asistat la lansarea unui website pentru interviuri autobiografice ale unor lesbiene în vârstă, numit 55 Uppity (<http://55uppity.com/>). Mare parte din comunitatea lesbiană din Sydney a fost prezentă la fericitul eveniment și au fost discuții multiple despre schimbări majore în rândul generațiilor și a face îmbătrânirea vizibilă. Aici, mi s-a părut, era o comunitate care nu doar că se imaginează, dar se și reconstruiește printr-un proiect de cunoaștere.

Sociologii doresc în general ca munca lor să fie utilă, în special pentru comunitățile și instituțiile în care este realizată cercetarea. Am fost implicată în câteva proiecte cu o logică puternic reflexivă. Acestea include cercetări cu privire la sexualitate și prevenirea SIDA utilizate de comunitățile homosexuale din Australia (Kippax et al., *Sustaining Safe Sex*); și cercetări asupra inegalităților sociale în educație, realizate pentru profesori și cei care iau decizii cu privire la politici educaționale (Connell et al., *Making the Difference*; *Schools & Social Justice*).

Sociologii stabiliți în universitate au nevoie de legături cu alte grupuri care pot folosi cunoștințele sociologice. Așadar, am valorificat legăturile pe termen lung cu domeniul muncii, care a considerat cercetările noastre utile; și cu profesori și profesori specializați în pedagogie, care au găsit o utilitate cercetărilor realizate de noi despre școli. Ultima etapă a carierei mele academice a fost într-o facultate de pedagogie și asistență socială, mai degrabă decât într-un departament de sociologie. Însă publicul potențial pentru domeniul sociologiei este mai larg. O parte a sociologiei ajunge în mass media. O parte circulă în chip misterios, prin rețele internaționale, publicații, traduceri, călătorii și zvonuri. Consider că este un lucru pozitiv când aud în Australia despre cineva din Brazilia, Estonia sau China care a citit lucrările scrise de mine și vrea să luăm legătura. Îmi formează o imagine mai clară asupra grandorii proiectului global în care se poate transforma societatea.

> Și scopul principal?

Am acceptat acest târg deoarece am crezut că științele sociale generează cea mai importantă cunoaștere în lupta cu problemele noastre comune – legate de violență, nedreptate și distrugere. Încă sunt de această părere. Științele sociale pot juca un rol cheie din punct de vedere democratic, ca element central al auto-cunoașterii societății. Am învățat cât este de dificil să produci știință, și cât este de dificil să pui știința în practică. Am învățat cât de multe depind de colaboratori și instituții. Am învățat că trebuie să luăm toate aceste probleme în calcul «la o scară globală», ca să-l cităm pe Samir Amin. Este o perspectivă înfricoșătoare, dar este și inspirantă în același timp. Dacă sociologia este o vocație, aceasta nu este în vechiul sens al unei chemări religioase personale. Este o chemare colectivă, și trebuie să se întâmple la scară mondială. ■

> Vocația Sociologiei

Angajamentul decisiv în domeniul public

de **Randolf S. David**, Universitatea din Filipine, Orașul Quezon, Filipine.



Randolf David.

Randolf David este un sociolog public extraordinar. Un universitar distins cu o carte premiată, *Nation, Self, and Citizenship: An Invitation to Philippine Sociology* [Națiunea, Sinele și Cetățenia: o invitație în sociologia filipineză], Randy David este cel mai bine cunoscut în afara mediului universitar prin intermediul rubricii sale de duminică, "Public Lives" [Viați Publice] în periodicul *Philippine Daily Inquirer*, începută în 1995, dar și pentru programul de televiziune dedicat problemelor de interes public, "Public Forum" [Forum Public]. Este o sursă de inspirație pentru o mulțime de studenți în sociologie și a adus percepțiile sociologice în atenția publicului larg.

Sociologia nu a fost prima mea dragoste. Aș spune că m-am implicat în această direcție din motive diferite de cele intelectuale. Am venit la Universitatea din Filipine la începutul anilor 1960 sperând să devin avocat, asemenea tatălui meu, cineva care putea rezolva probleme sociale, și nu să le analizeze. În acele zile cineva mergea la universitate nu atât pentru educație, cât pentru a învăța o profesie.

Dacă cineva planifica să studieze dreptul, pregătirea prealabilă ar fi fost științe politice sau filozofie, sau oricare dintre științele sociale. Cerințele premergătoare dreptului tocmai se relaxaseră astfel încât să includă orice specializare la nivel de licență. De această schimbare au beneficiat într-o oarecare măsură disciplinele mai noi precum sociologia.

La început specializarea mea era engleza. Plănuisem să îmi câștig existența ca jurnalist după absolvire, în timp ce aș fi mers la cursuri serale la drept. Dar, când ești tânăr, cele mai bine întocmite planuri pot fi deraiate în orice moment. În primul an am optat pentru cursul de introducere în Sociologie ca opțional, auzind că profesorul de la acest curs dădea note mari. Intenționeam să îmi măresc media generală, care fusese trasă în jos de note mediocre la subiecte dificile de literatură.

Și uite așa, m-am îndrăgostit de sociologie. Mult după ce am finalizat cursul, am continuat să citesc cărți de sociologie. În ultimul an, spre indignarea tatălui meu, m-am mutat la sociologie. A fost una dintre acele situații care îți schimbă în mod radical viața. Mi-am cunoscut viitoarea soție la acele ore de sociologie, iar întâlnirea mea cu problemele sociale mi-a transformat complet viziunea politică. Dreptul m-ar fi dus la o carieră convenabilă în politică, pentru că fusesem activ și în zona activităților politice ale campusului. Aș fi fost în aceeași clasă de drept cu mulți dintre cei care sunt legislatori ai țării mele în prezent.

Sociologia mi-a dat atitudinea mentală necesară pentru studiul susținut al unei societăți tinere și problematice precum cea filipineză. Împrumutând o frază din Hannah Arendt, m-am trezit cuprins de un patos al mirării – obiceiul observației disciplinate care rezistă tentației de a găsi soluții rapide pentru orice problemă. Orientarea structurală pe termen lung ne păzește de pericolul asocierii cu direcții politice radicale. Iar la sfârșitul anilor șaiszeci era dificil pentru un sociolog să nu fie marxist.

Dar marxismul unui sociolog universitar nu este același cu marxismul unui membru de partid. În timp ce al doilea este inevitabil subiectul imperativelor luptei și practicilor revoluționare și așteptările sunt pentru renunțarea la gândirea critică pentru binele organizației, un sociolog marxist în mod obișnuit va spune clar care sunt problemele unei organizații leniniste, pentru că acesta nu va renunța niciodată la obiceiul reflexivității. Va fi întotdeauna un observator, mai mult decât un participant dedicat. Dincolo de ideologie, propriile acțiuni sunt de obicei obiectul unei neobosite analize deconstructive.

Acesta este motivul pentru care, cred, practica nu a fost niciodată cea mai bună îndeletnicire a sociologului. Nimeni nu se face sociolog pentru sfaturi practice. Angajamentul sociologic principal este de observare, observarea manierei în care oamenii se comportă în viața de zi cu zi. Atitudinea pe care o adoptă sociologul în fața complexității sociale este de mirare față de cum sunt lucrurile, mai degrabă decât de nerăbdare sau disperare sau panică față de aparenta nerezolvare a problemelor sociale.

Acesta fiind caracterul inevitabil al poziției sociologice, este logic să te întrebi dacă este vreun rost, într-o societate în dezvoltare, al unei discipline care tinde să se delecteze în observarea lucrurilor, mai degrabă decât să găsească soluții la probleme. Într-adevăr, mi-am pus această întrebare de multe ori.

Cu toate acestea, aș argumenta că nici într-o altă perioadă nu a fost mai important pentru o societate să facă loc unei atitudini intelectuale care în loc să ofere soluții rapide, pune sub semnul întrebării însăși cadrele în care lumea este problematizată. Nu poți niciodată să fii un politician eficient sau un activist social dacă ai obiceiul de a te face subiectul unei constante auto-analize. În mintea mea, reflexivitatea este cel mai rău dușman al omului politic.

Credeam că știu acest lucru suficient de bine încât să rezist să fiu atras în lumea politică. Dar m-am înșelat. Cândva în 2009, am observat semnalele și am ajuns la concluzia că președintele nepopular al țării, Gloria Macapagal Arroyo ar fi încercat la finalul mandatului să găsească o poziție în congres pentru a se proteja de represiuni politice. Deoarece noi aparținem aceleiași district al congresului, mi-a rășărit ideea că aș putea-o opri candidând eu însumi. În loc să înlătur ideea ca fiind nebunească, am făcut greșeala să o întretin, dintr-un impuls de vanitate.

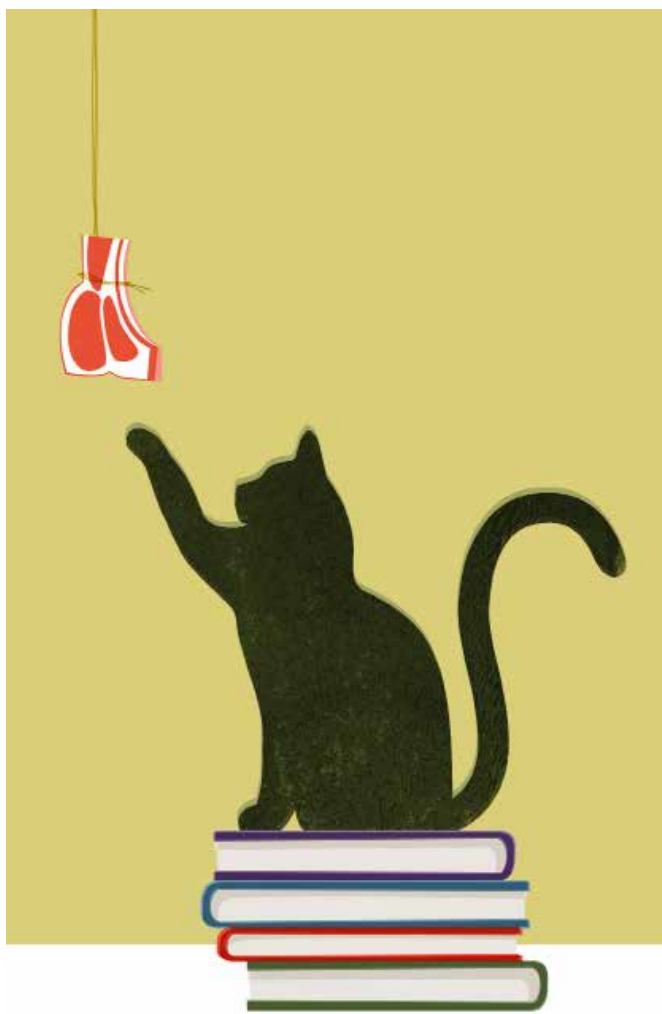
Înainte să-mi dau seama, m-am găsit jucând în rolul lui David care ar fi putut opri pe Goliat-ul politic al țării. Era o poveste extraordinară într-o națiune care căuta eroi salvatori. Dar, ca sociolog, eram pe deplin conștient de riscurile pe care și le asumă cineva atunci când depășește limite funcționale. Nu știam nimic despre problemele specifice ale districtului meu electoral. Nu mai candidasem înainte pentru nicio funcție publică. Nu aveam resurse financiare pentru o campanie electorală.

Mai mult decât orice, nu am avut temperamentul pentru politica tradițională. Știam că atât timp cât eram împotriva puterii nu aveam nicio dorință de a o obține. Dar găsindu-mă într-un punct fără întoarcere, am început să mă pregătesc pentru a intra într-o lume pentru care am petrecut o viață întreagă să o analizez, dar a cărei manieră de funcționare nu mi-am putut-o însuși în mod adecvat în timpul limitat pe care l-am avut. În ziua în care trebuia să-mi depun candidatura, am decis că nu merita risipa resurselor financiare și de timp ale familiei mele pentru un capriciu personal. Decizia mea de a mă retrage a fost atacată de cei din jur, inclusiv de către prieteni, cei care așteptau o mare bătlie.

Având ca armă cunoașterea, ca sociolog operând în domeniul public te poți regăsi adesea în poziția de a sta împotriva puterii. Dacă îți dorești să rămâi sociolog, trebuie să ai grijă să nu acționezi asemenea unui politician sau a unui membru de partid, ci ca parte a publicului. Ca sociolog mandatul tău este să pui sub semnul întrebării politicul, nu să cauți să câștigi în politică, în termenii și pe terenul ei. ■

> Reacție violentă Segregarea pe bază de gen

de Nazanin Shahrokni, Universitatea din California, Berkeley, SUA și Parastoo Dokouhaki, jurnalist Teheran, Iran



| Ilustrație de Arbu.

Pe 6 august 2012, odată cu apropierea noului an universitar, Agenția de știri Mehr, sprijinită de guvernul iranian, a postat un reportaj conform căruia 36 de universități din țară au decis excluderea femeilor din 77 de domenii de studiu. Restricțiile prezentate au cauzat condițiile unui scandal internațional. Shirin Ebadi, avocat iranian specializat în drepturile omului și laureat al Premiului Nobel, exilat în Marea Britanie, i-a scris o scrisoare lui Ban Ki-Moon, secretarul-general al ONU și lui Navi Pillay, Înalțul Comisar ONU pentru drepturile omului, condamnând măsurile luate ca “parte a politicii recente a Republicii Islamice, care încearcă să întoarcă femeile în domeniul privat al interiorului casei, deoarece nu pot tolera prezența lor vizibilă în arena publică”. Purtătorul de cuvânt al Departamentului de Stat, Victoria Nuland, a citit o declarație pe 21 august, solicitând “autorităților iraniene să protejeze drepturile femeilor și să își asume respectarea legilor proprii și a obligațiilor internaționale, care garantează non-discriminarea în toate domeniile vieții, inclusiv în ceea ce privește accesul la educație”.

În Iran, oficialii din învățământul superior s-au apărat, negând existența discriminării de gen. Kamran Daneshjoo, ministrul cabinetului care a luat măsurile restrictive, a sugerat că povestea a fost exagerată de serviciile de limbă persană din cadrul BBC și Vocea Americii. “Dacă ei sunt nefericiți”, a spus el, “înseamnă că facem lucrul potrivit.”¹

Anul universitar fiind în derulare în Iran, este clar că prezentarea făcută atât de Republica Islamică, cât și de Occident au fost oarecum înșelătoare. Noile restricții afectează atât bărbați cât și femei și sunt parte dintr-o serie mai veche de măsuri încurajând segregarea pe bază de gen. Astfel de scheme datează din primii ani ai Republicii Islamice și au fost adoptate de diferite guverne în serviciul unor obiective diferite. În anii '80, statul a căutat să separe fizic bărbații și femeile din campus, în conformitate cu ideea că amestecul dintre sexe în afara spațiului privat al casei este “neislamic” și periculos pentru moravurile publice. Astăzi, extremiștii doresc să “islamizeze” din nou campusul, dar, de asemenea, să remedieze consecințele nedorite ale feminizării învățământului superior din Iran. Noile măsuri segregacioniste vizează în principal protejarea șanselor de viață ale bărbaților în educație, căsătorie și pe piața locurilor de muncă, dar și să protejeze autoritățile de presiunea politică în condițiile unei rate ridicate a șomajului și în starea generală de recesiune a economiei globale.



Femei în umbra liderului suprem din Iran, Ayatollah Khomeini.

> Diavolul este în detalii

Întregul regim segregacionist pe bază de gen este un mozaic de practici diferite care sunt aplicate, chiar dacă inegal, la universități din întreaga țară.

Multe universități au extins pur și simplu alocarea rigidă a numărului de locuri pe baza genului, care e în vigoare încă din primul deceniu al Republicii Islamice, obicei prin care un anumit număr de locuri este alocat pentru bărbații și femeile din fiecare domeniu de studiu. De exemplu, Universitatea din Teheran, care este în general considerată instituția de bază pentru învățământul superior iranian, alocă jumătate din cifra de școlarizare pentru bărbați și jumătate femeilor în aproape fiecare domeniu. Există excepții de la sistemul de cote 50-50: Universitatea Shahid Beheshti, care este de asemenea situată în capitală, și școlarizează 110 studenți la drept - 60 de femei și 50 de bărbați.

Alte instituții separă studenții de sex masculin și feminin în două serii, care, cel puțin în teorie, vor urma două căi în studiile lor. Bărbații sunt admiși în semestrul din toamnă, iar femeile în primăvară. În practică, cu toate acestea, și în absența oricărui control al separării, seriile, în cele din urmă, se amestecă, iar bărbații și femeile de multe ori ajung să fie colegi la aceleași cursuri opționale. Acesta este cazul, de exemplu, de la Universitatea din Arak, în centrul Iranului și la Universitatea Lorestan, în partea muntoasă, de vest. Este și cazul pentru cea mai mare parte din universitățile din provincie care au implementat astfel de politici. Republica Islamică a testat de multe ori inițiativele mai controversate pe teritoriul provinciilor.

Totuși, alte universități au rezervat anumite domenii de studiu exclusiv pentru bărbați, de obicei, în domenii care, din motive economice sau culturale, sunt în mod tradițional considerate ca fiind "masculine." Programele destinate exclusiv bărbaților au atras cea mai mare acoperire mass-media, dar mai multe instituții au rezervat, de asemenea, anumite domenii de studiu - de multe ori "feminine" - exclusiv pentru femei. În 2012, Universitatea Shahid Chamran nu a admis niciun bărbat să studieze istoria, literatura persană, psihologia, sau educația.

Cu toate acestea, nu există un model național pentru noile tipuri de admitere pe baza unui singur gen. Diverse universități par să fi adoptat măsurile în mod arbitrar și au tras la întâmplare linia de demarcație între domeniile de studii "feminine" și "masculine".

Segregarea pe bază de gen, cu toate acestea, nu este doar o practică administrativă a comisiilor de admitere. La începutul anilor '80, fracțiunile extremiste din tânăra Republică Islamică au cerut ca sălile de clasă să fie segregate pe sexe și, în unele cazuri, au fost construite separatoare între rândurile de bărbați și rândurile de femei. Ayatollahul Ruhollah Khomeini, liderul revoluției din 1979, conform relatărilor, s-a exprimat împotriva acestei practici. Separatoarele au fost eliminate, dar segregarea de gen a rămas. Semnele au fost puse în holuri, săli de clasă, biblioteci, cantine, direcționând "surorile" și "frații" să se plimbe pe culoare separate sau să stea în locuri separate. Aceste restricții în cele din urmă au dispărut deoarece era prea dificilă și costisitoare monitorizarea fiecărei mișcări a studenților. Ministrul Științei Daneshjoo vrea să reimpună aceste măsuri: "Începând cu acest an universitar, studenții de sex masculin și feminin vor trebui să stea în rânduri separate și decanii sunt responsabili de supravegherea acestui proces."²

Daneshjoo mobilizează, de asemenea, suporterii din rândul clerului și din Majles, parlamentul iranian, pentru organizarea de universități pentru fiecare gen. Ministrul spune că scopul său este de a construi o universitate doar pentru femei - în fiecare provincie a țării³. Rămâne de văzut dacă statul va încerca să canalizeze femeile doar spre aceste spații sau dacă acestea vor avea pur și simplu mai multe opțiuni în învățământul superior. Experiența anterioară, cu toate acestea, arată că femeile au folosit astfel de spații ca o modalitate de a extinde accesul și prezența lor în sfera publică.

> Bumbac și foc, carne și pisici

Confruntându-se cu opoziția, Daneshjoo a susținut că politicile de segregare pe bază de gen au fost "în conformitate cu cerințele liderului suprem."⁴ Într-adevăr, în ciuda opoziției sale față de separatoarele din sălile de clasă la începutul anilor '80, Ayatollahul Khamenei, Liderul Suprem, pare să fi îmbrățișat conceptul de segregare pe bază de gen la sfârșitul anilor 1990, în timpul administrației reformistului Mohammad Khatami. Într-o prelegere, conducătorul l-a mustrat pe ministrul de resort de la acea dată, Mohammad Moin, pentru neglijența lui: "Excursii școlare comune și refugii? Sunt uimit! Există locuri în lume în care amestecul dintre sexe este absolut normal. Dar, în țara noastră, într-un mediu islamic, așa ceva nu este cazul."⁵ Hojjat-ol-Islam Nabiallah Fazlali,

>>

reprezentantul lui Khamenei la Universitatea Khajeh Nasir Tusi din Teheran, a împrumutat o perspectivă din gândirea Liderului, în 2009, când a vorbit despre “amintiri amare” și de “prieteniile nepotrivite” din campus. “Femeile și bărbații sunt ca bumbacul și focul”, a continuat Fazlali. “Dacă nu-i ții separați, bumbacul ia foc.” Ceea ce atrage băieții și fetele unii spre ceilalți sunt “instinctul și pofta” - și nimic altceva. “Când arunci carne crudă pisicii, ea va mânca carnea. Cum să nu o mănânce?”⁶ “Tinerii, în ambele metafore, sunt literalmente gata să devoreze femeile; este clar totuși că obiectul de preocupare al clericilor sunt bărbații.

Mai devreme în 2012, într-un program de televiziune religios destinat tinerilor, Hojjat-ol-Islam Naser Naghavian, reprezentantul cultural al Ayatollahului Khamenei de la Universitatea Shahid Beheshti, a reamintit frustrarea extremă a unui tânăr student, care l-a întrebat dacă este permis din punct de vedere religios să simtă impulsurile sexuale atunci când stă în spatele unei femei în sala de curs. Reflectând, Naghavian, membru al parlamentului Motahhari a declarat, “În cazul în care bărbații și femeile se amestecă, atunci și relațiile sexuale ar trebui, de asemenea, să fie permise, la fel ca în lumea occidentală. În caz contrar, suprimarea apetitului sexual duce la diverse probleme mentale și psihologice.”⁷ În mintea deputatului, în cazul în care cele două sexe se amestecă în mod liber, tinerii vor trebui să își suprime dorința. Morala din poveste s-ar părea a fi că în cazul în care pisica nu poate mânca carne, carnea trebuie să fie luată.

> “Pierdut în umbra femeii moderne”

Reglementarea sexualității nu este singurul motiv din spatele operațiunilor privind segregarea de gen, iar îngrijorarea referitoare la poziția femeilor în universitățile iraniene nu este de dată recentă pentru regimul Ahmadinejad. În 1998, pentru prima dată în istoria Iranului, femeile au depășit numeric bărbații în rândurile studenților admiși. Ponderea femeilor în universități este în creștere de atunci. Tendința generală de feminizare nu se limitează la învățământul universitar de licență. Potrivit Fereshteh Roohafza din Consiliul Cultural și Social al Femeilor, o subdiviziune a Consiliului Superior al Revoluției Culturale, în ultimul deceniu, a existat o creștere de 269% a numărului de femei înscrise la programe de doctorat, în timp ce numărul de femei care urmează studii de masterat a crescut cu un factor de 26⁸.

Oficialii guvernamentali și agențiile de știri de stat citează în mod constant aceste cifre, împreună cu alte date care indică explozia de alfabetizare în rândul femeilor (în special în zonele rurale), pentru a prezenta lumii Republica Islamică ca pe un promotor al drepturilor femeilor. Totuși, în interiorul grupurilor de putere statisticile sunt o sursă de anxietate. Tayebeh Safaei, un membru al Comisiei de învățământ și cercetare din cadrul Parlamentului își face griji cu privire la câștigurile remarcabile ale femeilor în educație: “Aceste dezechilibre pot duce la crize sociale.”⁹ Ce este “criza socială”? Peste tot în presa conservatoare și on-line, comentatorii se agită, afirmând că bărbații pierd în educație și forță de muncă. (În realitate, ei continuă să depășească numeric femeile și lasă în urmă veniturile femeilor pe piața muncii, dar percepția este alta.) Un astfel de articol arată ca un recviem pentru gloria sexului masculin. “Bărbații moderni”, sugerează autorul, „sunt pierduți în umbra femeilor moderne”: “Este evident că ei

devin parteneri secunzi. “Sub papuc” este cel mai bun adjectiv pentru a descrie bărbatul modern. Efeminarea se află la baza modernizării: Bărbații nu mai sunt ceea ce obișnuiau să fie. Femeile sunt în centrul universului, ca soarele, iar bărbații sunt retrogradați la margini, inutili și supuși, ca luna [a cărei lumină este o reflectare a soarelui].”¹⁰

> Protejând bărbații și statul

Ediția din 15 septembrie 2012 a Hamshahri Javan, o revistă orientată spre tineri și care aparține statului, dedică o întreagă secțiune succeselor femeilor, dar le descrie ca fiind periculoase. Principalul titlu de pe copertă spune: “Mâinile Sus! Femeile asediază sferile sociale: întâi universitățile, apoi sportul și acum principalele locuri de muncă. Care e următoarea țintă?”

O față cu părul în cozi, înarmată cu o pușcă de asalt pune cu fața în jos un bărbat înalt, cu pălărie și cu picioare fusiforme, a cărui umbră este proiectată pe perete. Ilustrația evocă pe Daddy-Picioare lungi, un serial TV animat, japonez, din anii '90 (bazat pe romanul american My Daddy-Long Legs scris de Jean Webster în 1912), care a fost dublat în persană și rula pe canalele TV de stat în anii '90. Serialul spune povestea unei fete, Judy Abbott, care urmează un colegiu datorită unui necunoscut bogat căruia i-a văzut doar silueta. Mesajul de pe coperta Hamshahri pare a fi că multiplele Judy Abbotts ale Iranului nu numai că au depășit nevoia de a avea binefăcători de sex masculin, dar au devenit ostili față de ei.

Feminizarea învățământului superior iranian este un fenomen adânc înrădăcinat în schimbările sociale, mai degrabă decât în divergențele politice din interiorul și din afara Republicii Islamice. Opoziția față de segregarea de gen din noul regim vine nu numai de la studenți și profesori, dar și de la grupurile conservatoare de femei. Criticile au fost atât de cumplite încât unele universități, cum ar fi Shahid Chamran, au retras restricțiile inițiale referitoare la domeniile în care tinerii și tinerele pot studia.

Între timp, articolele din partea presei iraniene și declarațiile funcționarilor publici sugerează că recenta orientare spre politicile de segregare de gen, deși are costuri plătite în principal de femei, este mai mult o preocupare care escaladează o dată cu criza de masculinitate, întruchipată în frustrări sexuale, bărbați sub-educați, care se confruntă cu un viitor sumbru. Statul vrea să insuflă viață unei masculinități impotente, mai degrabă decât să se despartă de o feminitate puternică. Și nu este vorba despre sentimentele bărbaților. Iranul este în criză economică, stors de sancțiuni, de devalorizarea monedei naționale și tras în jos de o rată ridicată a șomajului. Radicalizarea controlului statului iranian utilizează toate măsurile posibile pentru a opri tulburările sociale conduse de bărbați fără locuri de muncă, ale căror credințe îi fac să se teamă cel mai mult. ■

¹ Khabar Online, 12 August, 2012.

² Fararu, 7 Iulie, 2011.

³ Fars News Agency, 5 Iulie, 2011.

⁴ Student News Agency (Iran), 24 Octombrie, 2011.

⁵ Radio Farda, 20 Noiembrie, 2009.

⁶ Parsine, 6 Iulie, 2011.

⁷ Khabar Online, 1 Octombrie, 2011.

⁸ Fars News Agency, 10 Februarie, 2012.

⁹ Tebyan, 10 Iulie, 2012.

¹⁰ Rasekhoon, 30 Aprilie, 2012.

> Cine este în spatele Mișcării Verzi iraniene?

de Simin Fadaee, Universitatea din Humboldt, Germania



*Afiș pentru documentar,
Valul Verde, reprezentând puterea
Mișcării Verzi.*

Mișcarea Verde din Iran a luat naștere după ce susținătorii principalului contracandidat al lui Mahmoud Ahmadinejad, la alegerile din 2009, au ieșit în stradă pentru a protesta împotriva rezultatelor alegerilor. Începând cu acel moment, protestatarii s-au organizat într-o mișcare complexă și populară, activă atât în mediul off-line, cât și în cel on-line. Date fiind dezbaterile actuale privind activiștii sociali care au contribuit la alte revolte recente din Orientul Mijlociu, voi evalua profilul social

al celor implicați în Mișcarea Verde din Iran. Voi susține că principalul protagonist este o forță socială recent apărută, pe care o numesc „Spațiul social post-islamizare”. Acest câmp social a stat la baza formării Mișcării Verzi în Iran, în 2009. Forțe similare au constituit nucleul Primăverii Arabe un an mai târziu.

Mișcarea Verde trebuie înțeleasă în contextul mișcării sociale naționale numite Mișcarea de Reformă din Iran care a luat naștere în 1990. Aceasta a fost o reacție la apariția islamismului

>>

după revoluția din 1979 și la reformele economice care au urmat spre sfârșitul anilor '80. Mișcarea Verde s-a format ca o continuare a Mișcării de Reformă și în contextul acesteia.

Imediat după revoluție, islamismul s-a impus în toate aspectele structurii sociale. Aceasta a însemnat reorganizarea instituțiilor existente pe baza legilor și regulamentelor islamice și fondarea unor „noi” instituții islamice menite să controleze diferite aspecte ale economiei, politicii și societății. După încheierea războiului cu statul Irak și moartea Ayatolahului Khomeini în 1988, economia de piață a fost introdusă pentru a contrabalansa politicile islamiste etatiste din anii anteriori. În acest context a apărut Mișcarea de Reformă, aceasta militând pentru extinderea spațiului public.

Pierre Bourdieu a arătat că oamenii reacționează la situații diferite – adică noi – pe baza unui set de dispoziții internalizate, pe care îl numește „habitus”. Oamenii cu un habitus similar, care dispun de resurse similare și au un mod de viață asemănător, fac parte din același „spațiu social”. În alt articol, am analizat emergența a cinci spații sociale majore la începutul anilor '90 în Iran, în contextul unei structuri sociale aflate în schimbare ca urmare a interacțiunii dintre islamism și economia de piață¹. Voi analiza aici unul dintre aceste spații sociale semnificative, respectiv „spațiul social post-islamizare”, întrucât acesta a stat la baza apariției Mișcării Verzi.

Spațiul social post-islamizare include rezidenți în mediul urban din clasa mijlocie, care au acces la învățământ superior și la internet, cum ar fi cadrele uni-

versitare, artiștii, jurnaliștii și studenții. Aceștia resping „vechile” reprezentări și ideile asociate Republicii Islamice și își asumă ideea unei „noi” societăți. În comparație cu reprezentanții altor spații sociale, ei au cel mai înalt nivel de capital cultural global, de exemplu cunoașterea unei limbi străine, acces la internet și experiența unor călătorii în străinătate. Unii dintre membrii acestui spațiu social au fost printre susținătorii procesului de islamizare, însă aceștia resping Islamul ca forță constrângătoare ce ar putea reprezenta piatra de câpătai a națiunii. Ceea ce definește acest spațiu social este un nivel de informare în creștere și un set de înțelesuri comune, privind subiecte precum pluralismul, drepturile civile, democrația liberală, care la rândul lor, au stimulat cerințe noi.

Alegerea lui Mohammad Khatami în 1997 și sprijinul său pentru reformă au fost un succes răsunător pentru Mișcarea de Reformă, însă în 2005 Ahmadinejad a câștigat alegerile prezidențiale pe baza unui discurs populist și țintind teme economice reprezentative pentru segmente ale spațiilor sociale reprezentate de clasa mijlocie tradițională, clasa muncitoare și mediul rural. În anii următori, aceste grupuri au acumulat nemulțumiri ca rezultat al șomajului îndelungat și al lentei dezvoltări economice, iar în 2009 situația lor economică se înrăutățise deja considerabil. În plus, toate marile realizări democratice ale Mișcării de Reformă fuseseră anulate.

Începuturile schimbării sunt asociate lunilor și săptămânilor care au precedat alegerile din 2009, când a crescut simțitor sprijinul pentru candidatul re-

formist Musavi, susținătorii acestuia fiind motivați de alegerea controversată a lui Ahmadinejad. Această opoziție a stat la baza Mișcării Verzi, ea adoptând ulterior subiecte politice mai largi.

Spațiul social post-Islamizare a constituit nucleul Mișcării de Reformă în primii ani de la apariția sa. Dezvoltarea sa ulterioară însă, și în mod special Mișcarea Verde, a fost posibilă datorită participării altor grupuri sociale precum clasa mijlocie tradițională și clasa muncitoare. Întrucât nu existau suficiente instituții de sprijin pentru cei a căror situație economică se deteriorase considerabil și care erau lipsiți de reprezentare politică, Mișcarea Verde și-a asumat din ce în ce mai des rolul de opoziție politică față de regimul aflat la putere. Astfel, a devenit o mișcare complexă cu obiective diverse, având potențialul de a schimba semnificativ vechile structuri politice, sociale și economice din Iran. ■

¹ Fadaee, S. (2011) "Global Expansion of Capitalism, Inequalities and Social Movements: The Iranian Case," in Boike Rehbein (ed.) *Globalization and Inequality in Emerging Societies*. Basingstoke: Palgrave-Macmillan.

> Metamorfozele trecutului

Mișcarea Verde din Iran

de Abbas Varij Kazemi, Universitatea din New York, SUA



Photo : shaigan

FARS NEWS AGENCY

În anul 2009, în Iran a avut loc un eveniment social neobișnuit, cunoscut ca și “Mișcarea verde”. Aceasta nu a fost un protest pe teme de mediu, dar a fost generat de rezultatele contestate ale alegerilor prezidențiale, de dorința tinerilor de a se exprima și de a reforma, precum și de un val colectiv de optimism politic național. Iranienii din Iran și de peste granițe au protestat, cerând reforma politică și juridică. Unii caracterizează Mișcarea Verde ca fiind o mișcare religioasă. Cu toate că mișcarea a inclus simboluri și vo-

cabular religios, aceste elemente au fost descărcate de semnificația religioasă inițială atunci când protestarii le-au folosit într-un context diferit și într-un mediu politic nou-definit. Acest proces de redefinire a simbolurilor și ritualurilor ilustrează conceptul de tactică al lui Michel de Certeau¹, potrivit căruia dacă statul refuză alocarea unui spațiu pentru proteste, oamenii vor folosi ce au la dispoziție, în Iran asta însemnând spațiul religios.

Strategiile statului au fost mult mai

Mișcarea Verde a creat propria “Vinere Verde de Rugăciuni”, preluând una dintre instituțiile centrale ale statului islamic, dar violând unul dintre principiile sale sacre, segregarea dintre bărbați și femei.

ineficiente decât tacticile cetățenilor. Într-o țară sufocată de controlul statului asupra ritualurilor religioase, multe spații – ocazii și locuri – pot fi manipulate. Astfel, aspectul religios al Mișcării Verzi, Islamul Verde, este doar un element discursiv al noii mișcări sociale. Mișcarea Verde a fost, până la un punct, o mișcare a unui sub-grup, respectiv clasa mijlocie din



Ca parte a strategiei sale de redefinire, Mișcarea Verde a apropiat și a "repolitizat" semnificația istorică a culorii "verde".

Teheran, care din când în când s-a exprimat în mod spectaculos. Astfel, transformările sociale din Iran sunt inevitabil legate tipul de protest ales de clasa mijlocie iraniană pentru a-și negocia religia și autoritatea.

> "Protest tăcut"

Pe 15 iunie 2009, pe străzile principale din Teheran a avut loc un "protest tăcut". Cu doar trei luni înainte de acest protest, străzile au fost însuflețite de manifestații electorale. Înainte de alegerile din iunie 2009, viața cotidiană fusese încurajată de spiritul politicii optimiste. Oamenii se obișnuiseră să se adune pe stradă fără să se teamă de intervenția poliției, își aprindeau farurile mașinilor și își ridicau mâinile în aer cu un sentiment de speranță. După alegeri, protestul tăcut din 15 iunie a reprezentat un punct de cotitură în evoluția Mișcării Verzi din Iran. Demonstrația a atras sute de mii de protestatari în Piața Azadi, unde aceștia au manifestat în liniște. Protestatarii și-au ridicat mâinile, nu cu entuziasmul anterior alegerilor, ci în semn de protest. Protestul tăcut a fost alimentat de mânia oamenilor privind decizia guvernului de a interzice adunările sau manifestațiile publice după disputatele alegeri prezidențiale. Spre deosebire de predecesorii lor care au condus revoluția din 1979 pentru înlăturarea Șahului, participanții la Mișcarea Verde nu s-au întors acasă pentru a-și relua viața obișnuită,

lăsând astfel revoluția în grija guvernului sau a statului. Tinerii iranieni din clasa de mijloc au căutat modalități de a rămâne implicați și de a persista să militeze pentru solicitările lor. Deși guvernul a continuat să ia măsuri împotriva activităților Mișcării Verzi, participanții au găsit metode inovative de a continua să protesteze.

Cum sunt posibile mișcări sociale în interiorul structurii politice rigide și intolerante din Iran? Consider că ideile lui Certeau cu privire la tactică și strategie se referă la astfel de situații. Potrivit acestuia, în societățile cu o structură complexă a puterii și cu o manifestare intruzivă a prezenței statului, rezistența se poate exprima doar prin intermediul unor practici invizibile, tactice și disimulate. Urmărind cadrul de analiză propus de Certeau, voi arăta cum Mișcarea Verde a reușit să redefinească scopurile și rolurile unor locuri și simboluri specifice.

> Repolitizarea culorii verde

Putem începe cu numele mișcării și culoarea simbolică a acesteia – verde. Pe parcursul lunilor tulburi din punct de vedere politic care au urmat alegerilor, culoarea verde a simbolizat protestul și dezacordul, aspect care trebuie înțeles în contextul istoric al Iranului, unde această culoare are adânci rădăcini culturale și religioase. Pe de o parte, culoarea verde are semnificație religioasă. Printre musulmanii șiiți, aceasta este

o referire sacră la Profetul Mohamed și la familia acestuia. În trecut, natura sacră a culorii verde a reprezentat, de asemenea, protestul, simbolizând opoziția musulmanilor șiiți față de religia dominantă (sunnită). De-a lungul istoriei, cultura șiiită s-a dezvoltat în jurul opoziției active la amenințările provenite de la partidele conducătoare, inclusiv prin formarea unor rețele clandestine de rezistență. Pe parcursul mai multor secole, musulmanii șiiți și-au exprimat protestele afișând și folosind culoarea verde, de exemplu în cadrul ritualurilor de pomenire a camarazilor martiri. Începând cu secolul al XVI-lea, când Islamul șiiit a devenit dominant, culoarea verde a căpătat un loc sacru în cultura iraniană. Așadar, verdele avea deja o semnificație politică în Iran anterior lunii iunie 2009, când liderii clasei mijlocii urbane l-au transformat dintr-un simbol de rezistență și mândrie religioasă într-un simbol de protest politic împotriva regimului.

Cu câteva luni înainte de alegerile prezidențiale din 2009, străzile, mașinile și oamenii din Teheran erau acoperiți cu verde – verdele era vizibil peste tot. Chiar și în mediul online, bloggerii iranieni își făceau cunoscut sprijinul pentru Mișcare acoperindu-și paginile personale cu verde. Omniprezența sa a adus un suflu proaspăt orașului și locuitorilor săi, precum și posibilitatea unei reforme politice. Brățărilor din material verde, pe vremuri considerate a fi un talisman pentru bolnavii în fază terminală aflați în căutarea milei sau a unui miracol, au devenit un accesoriu esențial al uniformei purtate de tinerii iranieni din clasa de mijloc. În acest context, folosirea și expunerea ornamentală a culorii verzi nu mai semnifică vindecarea unor suferințe fizice, ci se referea la maladii mult mai grave – vindecarea bolilor sociale și politice ale Iranului.

>>

> Răsturnarea vechilor sloganuri

Strategia Mișcării verzi a fost să preia și să adapteze sloganurile politice folosite pe străzile Teheranului în timpul revoluției din 1979 – sloganuri ce reprezentau o sfidare la adresa statului. După revoluția din 1979, noul guvern, Republica Islamică Iran, a adoptat sloganurile și retorica protestatarilor ca parte a ideologiei sale oficiale. În timp, majoritatea iraniilor a uitat retorica revoluționară întrucât statul nu mai reprezenta spiritul original al mișcării. Dar în 2009, protestarii au dezgropat sloganurile și au readus la viață anul 1979, dar înafara influenței sau a obiectivelor regimului actual. Tinerii iranieni din clasa mijlocie, ce purtau brățările verzi ale speranței, au năpădit străzile scandând sloganurile din 1979 cu alt scop. Asemenea sloganuri și sentimente reprezentau ideea lui Ernst Block de a folosi aspirațiile neîndeplinite din trecut (revoluția din 1979) pentru a atinge “posibilități alternative în viitor”. Astfel, Mișcarea Verde a revendicat sloganul revoluționar popular în 1979 “Independență, Libertate și Republică Islamică”, transformat într-un clișeu de către presa aflată în subordinea statului și scandat acum împotriva statului.

Cu toate că sloganurile protestatarilor păreau că rezonază cu cele ale Republicii Islamice, acestea și-au pierdut înțelesurile și au căpătat noi semnificații, sugerând că Revoluția din 1979 ar fi un proiect neterminat. Astfel au fost revitalizate sloganuri demult uitate, cum ar fi “Allah o Akbar” și “Ya Hussein, Mir Hussein”. Primul, un slogan din 1979, a fost transformat în slogan militar în timpul războiului irano-irakian de 8 ani, în care soldații iranieni strigau “Allah o Akbar” sau “Dumnezeu e mare” atunci când își atacau dușmanii. Sloganul a fost repolitizat în timpul protestelor post-electorale din 2009. Sloganul “Ya Hussein, Mir Hossein” amintește de fostul lider religios șiiit Iman Hussein al cărui ajutor era implorat în sprijinul lui Mir Hossein, adică Hossein Mousa-

vi, lider al opoziției și erou al Mișcării Verzi. În acest fel sloganurile religiei finanțate de stat au fost transformate în sloganuri ale opoziției.

> Strategia Comemorării

Utilizarea distinctă a spațiului și a locurilor de către Mișcarea Verde își are originea în cultura șiiită. Această cultură este înrădăcinată în trecutul său de sectă religioasă minoritară. După ce guvernul l-a asasinat pe liderul religios Imam Hussein în Karbala în Ziua de Ashura (680 DC), musulmanii șiiți au îmbrățișat sloganul “Fiecare zi și loc sunt Ashura și Karbala.” Musulmanii șiiți au internalizat acest slogan care a devenit simbolic pentru cultura șiiită – acesta dăinuie prin rostirea repetată și prin acte de comemorare. Cu toate că evenimentele inițiale în sine nu au fost o victorie pentru musulmanii șiiți, repovestirea lor a fost considerată un triumf și a transformat Ziua de Ashura într-un ritual de actualitate în Iran. Similar musulmanilor șiiți de odinioară, protestarii Mișcării Verzi au folosit zilele de sărbătoare națională, cum sunt Ziua Studenților, Ziua Palestinei și alte sărbători naționale și religioase ca ocazii de a organiza proteste și “redate” de rezistență. Acest fenomen a prilejuit de asemenea folosirea unor sărbători neoficiale, precum Rugăciunile de Vineri sau Excursia la Muntele Verde, ca ocazii pentru a protesta împotriva guvernului.

> Mica Presă și Politica

“Voi sunteți presa” a fost un slogan cu impact al Mișcării Verzi, un mesaj adresat guvernului, ce arăta faptul că presa este o armă puternică pe care oricine o poate folosi pentru a comunica și exprima dezacordul. Liderul opoziției, Mir Hossein Mousavi, a declarat că “Odată ce guvernul închide o ușă, trebuie să căutăm o fereastră alternativă. Odată ce activitatea unui ziar este oprită, trebuie creat altul în cadrul legal. Pentru fiecare blog blocat, trebuie deschise zeci de alternative”²

Pe măsură ce numeroase ziare și

pagini web independente erau închise, transmiterea de mesaje electronice și SMS-uri a devenit esențială pentru a chema oamenii în stradă. Rețelele de socializare precum Facebook au devenit o sursă de informare în timp ce BBC și alte organizații de presă tradiționale se luptau să țină pasul cu evenimentele. Protestarii au devenit imediat jurnaliști-cetățeni și furnizori de conținut în timp ce își foloseau camerele de fotografiat și telefoanele pentru a împărtăși știri și informații. În consecință, evenimentele erau adesea transmise live de către agenții de presă.

> Teritorii ale Puterii și Acte de Comemorare

Mișcarea Verde își are originea în mișcările sociale de origine religioasă. Deși mișcarea folosește iconografie și vocabular religios, aceste elemente nu mai au conotație religioasă în noua reprezentare. Cu toate acestea, să remarcăm faptul că puternice structuri de stat își recâștigă poziția dominantă. Eforturile de rezistență sunt adesea uitate atunci când spațiile și oportunitățile revin sub controlul statului, făcând opoziția aparent inutilă. După protestele post-electorale, activitățile de rezistență au fost întrerupte – telefonul mobil a fost oprită, mesajele-text au fost monitorizate și, până la urmă, purtarea simbolurilor Mișcării Verzi a fost interzisă. Adunările publice sau mulțimile de oameni au fost restrânse și au devenit din ce în ce mai rare în Teheran. La șase luni de la lansarea Mișcării, toate semnele de protest au dispărut de pe străzi iar oamenii au revenit la normal. În același timp, manifestările clandestine, graffitti-urile și, mai ales, actele de rememorare sunt încă la îndemână pentru a răspândi protestele. O nouă cultură clandestină s-a născut, iar povestitorii sunt oamenii.³ ■

¹ De Certeau, M. (1984) *The Practice of Everyday Life*. Berkeley: University of California Press.

² <http://www.irangreenvoice.com/article/2010/apr/18/2594>

³ Vreau să le mulțumesc lui Ali Sabbagi și Halima Adam pentru activitatea excelentă de editare a versiunii în limba engleză a acestui articol.

> **Violența** **contrarevoluției din** **Egipt**

de Mona Abaza, Universitatea Americană din Cairo, Egipt



Icon Martyr Khaled Said care a fost ucis în Alexandria de ofițeri de poliție ai regimului Mubarak. Uciderea lui Said a fost unul dintre incidentele principale care au declanșat revoluția din ianuarie 2011. Fața zdrobită și torturată a lui Said a fost replicată în numeroase graffiti și fotografii. Fotografie de Mona Abaza.

Mulțiegipteni continuă să se întrebe cum reușesc să supraviețuiască violențelor zilnice vertiginose comise de regimul Frațiii Musulmane. Acestea au făcut ca mulți să regrete ultimii doi ani începând cu ianuarie 2011. Mulți par să cocheteze cu ideea că o juntă militară ar putea fi mai suportabilă decât regimul actual al Fraților Musulmani care nu fac decât să

reproducă practicile corupte ale lui Mubarak, singura diferență fiind că fac asta purtând bărbi. Denumirea regimului drept unul fascist musulman a fost vehiculată în numeroase articole, comentarii, emisiuni de televiziune pentru a ne aminti că există repertorii și analogii cu istoria europeană la care trebuie să reflectăm.

Acestea fiind spuse, fie că este vorba

>>

de junta militară sau islamisti, fie că ambele părți guvernează pe baza unei diviziuni a muncii agreeate – Frăția la cârma vieții civile și militarii în culise, cu nelipsite tensiunii dintre cele două tabere – fie că politicile contradictorii dintre armată și Frăție cu privire la regiunea Sinai vor culmina într-un război deschis din cauza ambițiilor supra-naționaliste ale Frăției care concurează cu interesele naționaliste ale armatei, acestea sunt observații recente care indică faptul că o lovitură de stat militară ar putea să se întâmple mult mai devreme decât ne așteptam.

În orice caz, în ultimele luni, în Egipt au avut loc momente oribile, în care protestatarii au fost sistematic uciși, răpiți, umiliți, dezbrăcați, târâți, omorâți în bătaie, și din nou incidente în care protestatarii au fost desfigurați în masă intenționat. Pe de altă parte, în absența unei forțe polițienești care să protejeze cetățenii de crime și furturi, pare să se contureze o formă de „justiție populară”. Oamenii din mahalale se răzbună prin omoruri colective, arzând de viu sau bătând în public bătașii și hoții, fără să mai vorbim de atacurile sporadice asupra secțiilor de poliție.

Prin urmare, acest scurt articol, intenționează să regândească poziția jucată de corp în lupta pentru o nouă cultură publică a protestului – protest exemplificat de reacția la interdicția de a ieși din casă impusă de regimul Morsi în Port Said în ianuarie 2013 care a făcut ca întregul oraș să sfideze deciziile regimului ieșind în stradă și celebrând cu vehementă prin prezența în masă la turneurile de fotbal și la alte evenimente publice organizate de orașeni. Acum când scriu acest articol, la începutul lunii martie, nesupunerea civilă continuă în aproape tot orașul Port Said cu o susținere masivă din ce în ce mai impresionantă.

De când a ajuns Morsi la putere, Egiptul a fost martorul unui crescendo al crimelor, răpirilor și mutilărilor opoziției revoluționare. De atunci și mai mult decât oricând, afișarea publică a violenței în permanentele războaie urbane și lupte dintre forțele

politice și protestatari a ajuns la o scală înspăimântătoare, atât de mult încât gluma care circulă este că Mubarak, dictatorul gonit, s-a dovedit a fi un om cu inimă blândă în comparație cu violarea drepturilor umane evidentă și nesăbuită din timpul regimului islamist. Deși Morsi a ajuns președinte doar acum opt luni, acesta a reușit să transforme în martiri sute de persoane pe tot cuprinsul Egiptului (prin luptele din orașele Port Said, Alexandria, Ismailiyah, Suez, Rafah, Mansura, Mahalla al-Kubra și în alte regiuni administrative, fără să numim Cairo: Piața Tahrir, Strada Mohammed Mahmud II în 2012 și evenimentele de la palatul prezidențial)¹. Doar din 25 ianuarie 2013, 53 de oameni au fost omorâți în Port Said².

Astăzi mulți se întreabă: nu erau și numeroasele incidente de timpul regimului Mubarak testimoniale ale brutalității și torturii poliției? Să ne aducem aminte de asasinarea lui Khaled Said în Alexandria care a dus la declanșarea revoluției, ca și alte numeroase cazuri de tortură din secțiile de poliție: nu au fost chiar acestea motivele pentru care a fost începută revoluția în 2011? Deci cu ce sunt aceste noi violențe diferite?

Ceea ce e diferit de perioada Mubarak este că acum suntem martori în public la încălcări repetate și sistematice ale demnității umane, în toate formele ei, imediat după o revoluție care s-a născut din dorința de a restaura demnitatea umană. Această umilire corporală colectivă este săvârșită chiar de un regim care susține că apără revoluția. Afișarea publică a brutalității a avut în mod cert un efect puternic grație presei care a ajutat la difuzarea în timp real a evenimentelor. Și poate pentru că islamistii, ca foste victime ale regimului Mubarak, prin deturnarea revoluției încearcă cu disperare, ca niciodată până acum, să “înfrățească” statul prin plasarea susținătorilor lor în funcții-cheie pentru ca pe termen lung să obțină un stat teocratic. Cu toate acestea, ei au rămas prizonieri în producerea unui discurs, a unor metode și proceduri identice cu ale celor care i-au victimizat, adică regimul vechi, cu

diferența că ei au fost mult mai brutali cu manifestanții.

Ultimele luni au produs o mirare colectivă, dacă nu chiar o furie colectivă împotriva repertoriului mediocru mimat și falimentar al Frăției, oferind un studiu de caz fascinant despre producerea contrarevoluțiilor. Poate și de aceea câțiva psihiatri egipteni au arătat recent accentele schizofrenice ale celor veniți după Mubarak care cer moralitate și castitate islamistă în timp ce pun în scenă în public cele mai umiltoare practici corporale precum dezbrăcarea bărbaților și a femeilor, târârea, bătaia, lovirea, desfigurarea sau pur și simplu omorârea protestatarilor. Modul în care milițiile islamiste au comis acte de răzbunare împotriva generației de tineri revoluționari prin mutilarea și torturarea băieților și fetelor în palat îi face pe mulți să se întrebe dacă aceste acte reflectă tendințele sadice corporale sau dacă sunt o izbucnire a maladiei colective care a rezultat dintr-o îndelungă contracultură autoritară hrănită de regimul autoritar.

De când Frații Musulmani și-au trimis milițiile înarmate pentru a omorî protestatarii pașnici din palatul prezidențial și pentru a organiza camere de tortură, am fost martori la emergența unor nivele de violență și de afișare în public noi din punct de vedere calitativ, gândite pentru a răspândi frica în rândul protestatarilor. Incidentul a avut loc pe 5 decembrie, când, sub pretextul de a-l apăra pe președinte, forțele armate au răspândit teroare prin omoruri în masă. Faptul că presa oferea imagini de la fața locului a fost șocant pentru că se transmiteau omorurile imediat. Oamenii puteau urmări la televizor mutilarea sistematică îndreptată împotriva protestatarilor. În timpul acelei seri câteva canale de satelit au difuzat imagini cu forțele armate care foloseau muniție letală împotriva protestatarilor. Canalul CBC+2 a transmis imagini cu forțele de securitate internă care răpeau tineri din mulțime și îi omorau în bătaie. Cu toate acestea mulți s-au întrebat: Ce e nou în asta? Încă o dată, violența exista deja sub



Muzeul Deschis al Revoluției, reprezentând martirii săi în centrul Pieței Tahrir. Muzeul a fost replicat la palatul prezidențial din Heliopolis. Tahrir a fost percheziționat de poliție în mai multe rânduri și Muzeul a dispărut. Fotografie de Mona Abaza.

regimul Mubarak.

YouTube abundă în dovezi că lunetiștii omorau direct nu numai protestatari, dar și trecători și oameni în doliu care transportau coșciugele în timpul unei înmormântări din Port Said. Camerele de tortură ale miliției au fost filmate și incidentul a fost făcut public. Violurile în grup făcute de vreo 300 sau 400 de ucigași în Tharir care au asaltat separat în jur de 20 de femei în cursul lunii precedente au reprezentat o tactică repetată a regimului de a speria femeile. Răpirea și torturarea tinerilor revoluționari, descoperiți ulterior dezbrăcați și aproape morți continuă să se întâmple zilnic. Așa a fost omorât tânărul Mohammed al-Guindi membru al partidului Curentul Popular, în timp ce sursele oficiale insistă că a murit în urma unui accident de mașină³. Canalele media ale opoziției, presa, organizațiile care apără drepturile omului au afirmat că această schimbare calitativă a scalei violenței se dovedește a fi o strategie organizată sistematic de a-i reduce la tăcere pe cei care se opun Frăției. Să luăm exemplul hoardelor de violatori din Tahrir și felul în care se organizau în grupuri pentru a izola femeile de grupul lor, le dezbrăcau, le torturau și le înjunghiau vaginele cu cuțite pentru a produce o durere maximă în zonele cele mai intime. Morsi a ignorat complet faptul că unele dintre aceste fete au fost mutilate grav. Să luăm în

considerare și faptul că incidentele se repetă în mod identic. Și că Consiliul Shura pune paie pe foc prin încercarea de a promulga o lege prin care femeile ar trebui să fie responsabile pentru violul în grup pentru că, în primul rând, ele nu ar trebui să protesteze în Tahrir, asta înseamnă un singur lucru: că regimul încearcă acum să legalizeze crima.

La rubrica exterminărilor sistematice, membrii Mișcării 6 Aprilie și câțiva admiți de pe Facebook au fost omorâți și alții au fost amenințați cu moartea. Au fost torturați și câțiva dintre liderii dizidenți ai muncitorilor din Mahalla al-Kubra⁴. Nici copiii nu au scăpat de tortură, presa răspândind cazul celor 114 copii care au fost încarcerați în pușcăria Torah și al-Gabal-al-Ahmar. A fost un șoc să auzim la radio că unii părinți, după lungi cercetări nu au putut să își recunoască copiii mutilați de tortura dură în momentul când au reușit să îi găsească în diferite pușcării. Încă o dată națiunea a fost zguduită când a auzit că un copil de doisprezece ani, un amărât de vânzător ambulant de cartofi dulci din Tahrir, a fost omorât cu două gloanțe⁵. S-a descoperit mai târziu că a fost împușcat de un soldat care l-a luat în vizor, în timp ce în presă se spunea că fusese omorât din greșeală. Cu toate acestea, nimic nu a fost menționat în presa oficială cu privire la acest copil nevoiaș al străzii de doisprezece ani.

Unii observatori țin să ne reamintească că aceste atrocități nu sunt o noutate. De fapt, bloggerul Sandmonkey⁶ și Nelly Ali⁷, un antropolog care studiază copiii străzii⁸, exprimă unul și același argument, oricât de oribil ar suna: ceea ce se întâmplă în Egipt nu este nimic mai mult decât o continuare a practicilor regimului Mubarak. A trecut ceva vreme de când copiii străzii sunt supuși la violuri, torturi sau omoruri sistematice, așa cum a trecut ceva vreme de când pușcăriile egiptene erau lagăre de concentrare. E nou doar faptul că clasele de mijloc se întâlnesc astăzi cu aceste fapte oribile în viața de zi cu zi. Brutalitatea nu pare să mai ocolească pe ficele și fiilor lor. În ultimele luni, victimele regimului au fost tinerii frumoși din clasa de mijloc, ca și cum regimul patriarhal, răzbunător și îmbătrânit, trebuia să continue să sacrifice corpuri tinere și frumoase pentru supraviețuirea lui disperată. ■

¹ Al-Tahrir, 16 Februarie, 2013, p. 9.

² The Egyptian Initiative for Human Rights, 19 Februarie, 2013, <http://eihr.org/pressrelease/2013/02/19/1635>

³ Tadros M. "Signs of Islamist Fascism in Egypt?", 8 Decembrie, 2012, <http://www.opendemocracy.net/5050/mariz-tadros/signs-of-islamist-fascism-in-egypt>, 14 Februarie, 2013.

⁴ Al-Tahrir, 12 Februarie, 2013.

⁵ Al-Tahrir, 12 Februarie, 2013.

⁶ Al-Tahrir, 14 Februarie, 2013.

⁷ Salem M. "The Horror", Daily News, 11 Februarie, 2013, <http://www.dailynewsegypt.com/2013/02/11/the-horror/>

⁸ Ali N. al-Shuruq, 15 Februarie, 2013.

> Cum devin universitățile din India mașinării de profit

de Satendra Kumar, Delhi School of Economics, Delhi, India



Reclame pentru afacerea de acreditare în Uttar Pradesh.

educației superioare au scăzut, iar recrutarea de personal academic și ne-academic a fost aproape stopată. În ceea ce urmează, voi discuta cum această comodificare a condus la destrămarea unei universități private din Meerut, Uttar Pradesh, și înlocuirea sa cu un sistem pervers de educație privată.

Universitatea Chaudhary Charan Singh (CCSU), denumită după un lider al fermierilor fost prim-ministru din această regiune, a fost înființată în 1966. Universitatea oferea MA, M. Phil și cursuri de doctorat în arte și științe. În plus, aproximativ 55 de facultăți de arte, științe și management (universitare sau postuniversitare) erau afiliate la această universitate. Chiar dacă universitatea avea predare de proastă calitate, săli de clasă supra-aglomerate și o slabă infrastructură, aceasta tot a făcut o treabă admirabilă în a furniza educație în multiple domenii pentru oameni din diverse clase sociale și caste. Însă lucrurile s-au schimbat dramatic în anii 2000, când universitatea, în urma schimbărilor politicilor guvernamentale care au inclus tăieri bugetare substanțiale, a început să strângă fonduri dând certificate și alte forme de aprobări pentru desfășurarea unor cursuri vocaționale auto-finanțate, întâi în cadrul departamentelor universitare și mai târziu în cadrul facultăților de stat afiliate¹

Inițiativa universității de a da certificate unor entități private pentru organizarea unor cursuri profesionale a condus multe industrii locale să-și deschidă noi facultăți. În curând această inițiativă a captat atenția tineretului educat fără loc de muncă, unii dintre aceștia conducând centre de coaching. Atras și atenția liderilor politici locali, care aveau acces la birocrăția universitară și la clasa politică dominantă. Peste noapte, multe centre de coaching compuse dintr-o singură

În întreaga lume universitatea se confruntă cu dubla presiune a regulamentelor și a comodificării, iar universitatea în India nu face excepție. La mijlocul anilor '90, urmând trendurile globale și directivele Băncii Mondiale, guvernul Indiei a decretat că instituțiile de educație superioară ar trebui să facă eforturi pentru a-și obține propriile resurse prin creșterea taxelor, încurajarea donațiilor private și generarea de încasări prin consultanță și alte activități. Guvernul a justificat această decizie ca fiind necesară pentru a ușura presiunea exercitată de acestea asupra cheltuielilor publice. În aprilie 2000, Consiliul de Comerț și Industrie al primului-ministru a desemnat un comitet condus de domnul Mukesh Ambani și domnul Kumarmagalam Birla pentru a propune reforme în sectorul educației. Comitetul a considerat educația ca fiind o piață foarte profitabilă și a recomandat ca guvernul să se limiteze la educația primară, lăsând educația universitară domeniului privat. Cei doi industrialști au susținut ideea comodificării educației superioare. În anii ce au urmat, alocările bugetare ale

>>

sală au devenit facultăți vocaționale. Mii de acrii de teren public, care a fost luat de la fermieri pe sume derizorii, au fost arondate unor politicieni de către autoritățile locale. Acești politicieni au organizat facultăți sub forma unor trusturi caritabile, ceea ce i-a ajutat să inventeze noi metode de a spăla bani și de a evita taxele în numele serviciului social². În 10 ani, peste 350 de facultăți private au fost înființate în zona rurală și urbană a Meerut-ului și orașelor apropiate. CCSU a dat certificate acestor facultăți pentru a desfășura cursuri de Inginerie, Management și Farmacie, dar și pentru a oferi titluri de Bachelor in Education (B.Ed). Aproape nici una din aceste instituții private nu este interesată să ofere cursuri în arte, științe sociale sau filosofie. Rezultatul e că CCSU a fost redusă de la o instituție universitară publică mare și cuprinzătoare la o mașinărie care distribuie certificate pentru facultăți private profitabile.

Dezmembrarea de către stat a universităților publice și apariția unui sector privat au avut multe consecințe perverse asupra calității educației și echității sociale. La început, multe instituții au fost înființate și conduse fără să urmeze directivele specificate de guvern pentru deschiderea unei facultăți private. Acest lucru a dus la sute de facultăți și instituții conduse fără o infrastructură propice sau personal calificat. Astăzi, multe facultăți au studenți înscriși pe hârtie fără să desfășoare cursuri. Aceste facultăți ocolesc regulile existente cerând sume enorme pentru taxa de capitație³ pe care mulți studenți săraci sau din clase sociale joase nu și le pot permite.

Pentru a ajuta studenții săraci, guvernul a oferit burse și subvenții instituțiilor care au admis studenți din Scheduled Caste (SC) la cursurile vocaționale. Dar în loc să promoveze echitatea socială, acest lucru a fost benefic facultăților private care s-au folosit de acest program pentru propriile profituri. Multe facultăți și instituții au angajat așa-zisi „consultanți” (sau brokeri) care să pregătească lista de studenți SC ducându-se din ușă în ușă, în sate și cartierele urbane din Meerut. Acei studenți au fost rugați să se înscrie la cursurile vocaționale care erau calificate pentru subvenții guvernamentale. În multe cazuri studenții nu erau interesați, dar au fost înscriși oricum. Mai mult, mulți studenți au fost admiși la mai mult de o facultate fără cunoștința lor. În primul caz, studenții beneficiau de burse obținând diplome fără să asiste la cursuri, în timp ce facultățile primeau subvenții uriașe. În cazul din

urmă, facultățile și consultanții lor erau uniciii beneficiari. În acest fel, sume uriașe din bugetul public au fost spălate în sistemul privat.

Facultățile private au devenit totodată și mașini politice de acumulare de voturi. Mulți politicieni și-au înființat o facultate vocațională într-o zonă rurală sau semi-urbană. Pentru mulți dintre ei, unul dintre motive era cel de a cumpăra teren agricol ieftin. Acești politicieni s-au promovat ca niște oameni caritabili care nu numai că își ajutau membrii propriilor caste, dar și oameni din toate castele și clasele sociale din zonele rurale unde instituțiile de învățământ încă sunt puține. Facultățile private au devenit un instrument de extindere a patronajului către părinți săraci care nu-și pot permite uriașele taxe de capitație și către tineretul educat care se străduiește să-și găsească de lucru. În timpul alegerilor, acești părinți și acești tineri fac campanie și votează cu binefăcătorii lor.

În realitate, resursele publice au fost folosite pentru a finanța expansiunea sectorului privat în India. Nu numai că această privatizare a creat o clasă bogată de patroni de facultate aparținând castelor înalte și mijlocii, dar a și agravat inechitatea accesului la educația superioară. O mare parte din absolvenții facultăților private ajung fie să se înscrie la alte cursuri pentru a-și îmbunătăți calificările sau își iau un loc de muncă pe salarii mici. SC și studenții săraci se găsesc izolați în labirintul facultăților private. Așadar, rezultatul este reproducerea clasei și castei și pura instrumentalizare a cunoașterii. Am studiat acest fenomen numai în Meerut și Uttar Pradesh de Vest, dar mă aștept ca privatizarea învățământului public din alte părți ale Indiei să aibă consecințe similare când reglementările de stat pot fi evitate prin șpăgi sau alte forme de corupție. Acest lucru e similar cu trendul mondial al bunurilor publice transferate jucătorilor privați cu încurajare din partea statului. ■

¹ În cadrul cursurilor auto-finanțate, studentul trebuia să plătească mai mult decât în mod normal, dar infrastructura, incluzând clădiri, personalul de predare și librării erau furnizate de universitate. Pe scurt, guvernul furniza resurse publice pentru finanțarea educației private.

² Conducerea unei instituții educaționale intră în domeniul serviciului social. Este considerată o activitate non-profit și nu este taxată.

³ O taxă de capitație este o plată neoficială, care în India este deseori necesară pentru admiterea în instituțiile de învățământ superior.

> Sociologi germani boicotează clasamentul academic

de Klaus Dörre, Stephan Lessenich și Ingo Singe,
Universitatea Friedrich-Schiller, Jena, Germania



Masterandă, Johanna Sittel, la Universitatea Friedrich-Schiller din Jena se alătură multor sociologi germani într-un boicot național asupra sistemului academic de clasificare.

Universitățile și instituțiile de învățământ superior din întreaga lume sunt afectate de schimbările structurale, ghidate de principii ale universității antreprenoriale. Impunerea principiilor Noului Management Public înseamnă că universitățile sunt din ce în ce mai mult administrate precum întreprinderile private. Resursele sunt alocate în funcție de performanțele înregistrate și de obiectivele stabilite. Capitalismul academic a ajuns în Germania și instrumentele sale principale sunt clasamentul departamentelor universității și liga universităților. Dezavantajul este o rutină academică pătinoasă față de indicatorii cantitativi de performanță (finanțarea cercetării, numărul de doctorate și de absolvenți) și o neglijare a criteriilor calitative. Munca în mediul academic s-a schimbat fundamental atât în design, cât și în conținut. Procesul de predare și cercetarea sunt din ce în ce mai mult obstructionate de creșterea responsabilităților administrative. Se constată o logică a sporirii inerente a exercițiilor de măsurare a performanței (“mai mult și mai mult, dar niciodată suficient”), care are ca rezultat intensificarea muncii, stresul și supraîncărcarea cu sarcini în rândul tuturor categoriilor de forță de muncă academice. Efectele negative asupra calității proceselor de cercetare și predare sunt resimțite din ce în ce mai mult.

Prin urmare, Asociația Sociologică Germană (GSA) a decis să ia poziție împotriva capitalismului academic prin boicotarea clasamentului CHE (Centrului pentru Dezvoltarea Învățământului Superior) din 2013, care este în mod cert clasamentul cel mai relevant din lumea germanofonă. Calitatea proceselor de predare și cercetare, reputația profesorilor, infrastructura științifică și “vizibilitatea” internațională se numără printre criteriile de evaluare a departamentelor universităților. În acest scop, date (de exemplu, despre

>>

finanțarea din partea terților) sunt colectate de la directoratele universităților, studenții sunt intervievați, iar unii profesori sunt, de asemenea, consultați. Rezultatele sunt publicate în cooperare cu prestigioasa publicație săptămânală Die Zeit și sunt categoric un punct de referință foarte important pentru directoratele universităților, precum și pentru birocrația științifică.

GSA a solicitat recent departamentelor, profesorilor și studenților să boicoteze clasamentul realizat de CHE. Inițiativa a fost luată mai întâi de către Institutul de Sociologie al Universității Schiller-Friedrich din Jena. Situat printre cele mai bune din clasament, departamentul de sociologie al universității a profitat de această poziție de top pentru a anunța public decizia de boicot. Anunțul a fost făcut la scurt timp după publicarea rezultatelor clasamentului din 2011/2012. Potrivit rezoluției departamentului:

“Noul clasament 2011/12 al CHE, publicat în Die Zeit, a clasat Institutul de Sociologie al Universității Friedrich-Schiller într-o poziție de top. Ne face plăcere această expresie de apreciere a muncii noastre. Cu toate acestea, suntem profund sceptici cu privire la instrumentul de clasificare a universităților ca atare. Considerăm că valoarea informativă a clasamentului CHE este redusă pe motiv că un număr semnificativ de institute au fost clasificate pe baza unor date incomplete. În primul și cel mai important rând, clasamentul universităților servește ca un instrument pentru stabilirea unei culturi competitive în mediul academic. El produce în mod sistematic învingători și învinși, dar nu ajută la îmbunătățirea calității muncii științifice. Prin urmare, Institutul de Sociologie și-a propus să nu mai participe la următoarea rundă a acestui concurs. După cum a fost menționat deja, ne vom consulta cu consiliul de conducere al

GSA în vederea coordonării unei abordări comune a disciplinei. Cu această ocazie, trebuie să existe un schimb de păreri privind instrumentele adecvate pentru asigurarea calității științifice și modalitățile de a oferi studenților informații despre diferite programe de sociologie ale universităților germane. “

La boicot, care a fost pe larg dezbătut în presă, între timp s-au alăturat GSA și majoritatea departamentelor de sociologie din Germania. De asemenea, este susținut de alte discipline. Istorici, profesori de literatură engleză, chimiști, pedagogi și politologi au decis să nu ia parte în clasamentul CHE pentru moment.

Boicotul nu este sprijinit fără echivoc de conducerea universităților. Și GSA a specificat clar că nu va refuza evaluări de performanță în principiu. Consiliul de conducere al GSA a decis, prin urmare, în octombrie 2012, să stabilească un sistem de informare alternativ, exclusiv descriptiv, pentru studenți. A decis, totodată, să înființeze un grup de lucru numit “Studiengangsevaluation Task Force”, care va discuta modalități alternative de stabilire a unor mecanisme de evaluare valide. Boicotul va intra în “punctul de fierbere” pe durata verii anului 2013. Lunile următoare vor demonstra dacă boicotul este sau nu susținut de un număr suficient de studenți și cadre didactice universitare. În momentul de față, rezultatul este incert, dar sociologi din Jena și din restul Germaniei fac apel la comunitatea științifică internațională să urmeze acest exemplu și să boicoteze clasamentele. ■

Pentru informații suplimentare, vă rugăm să consultați: www.sociologie.de/che

> Răpibili:

Normalizarea violenței în spațiul urban din Mexic

de Ana Villarreal, Universitatea din California, Berkeley, SUA



Desen de Ana Villarreal bazat pe ultimul profil de Facebook al unui om de afaceri de 31 de ani și vânător avid, răpit din biroul lui în 2012. Deși familia sa a plătit răscumpărarea, corpul său a fost găsit împușcat pe o autostradă din apropiere o săptămână mai târziu. Temându-se de o soartă similară, numeroși oameni de afaceri din Monterrey au decis să coordoneze activitatea de afaceri de la distanță, amenajându-și un birou aproape sau în incinta locuinței.

Carolina și-a luat fiica de 7 ani pentru a vedea Rapunzel într-un cinema și a regretat profund acest lucru. În lunile ce au urmat micuța Mariana a manifestat o frică constantă de a fi răpită de cineva care se urcă la fereastra ei. „Simt că sunt oameni răi acolo”, i-a spus mamei ei, care a evocat această conversație într-un interviu luat de mine în timp ce savuram o cafea în balconul ei din localitatea înstărită Monterrey din Mexic. „Da, dar tu nu trebuie să-ți faci griji în privința asta”, și-a amintit că i-a spus ei, „În primul rând, acesta nu este un castel. În al doilea rând, tu nu ai un păr magic. În al treilea rând, în acele zile, ei nu aveau porți, alarme și părinții ei dormeau foarte departe în timp ce noi dormim aproape de tine.” A fost nevoie de multă imaginație și muncă de convingere pentru a o asigura pe Mariana că întotdeauna îi este purtată grija la școală, la sala de sport și cu verișorii ei. „La naiba cu Disney,” Carolina a concluzionat cu furie, „De ce fac filme cu copii care sunt răpiți?”

>>

Filmul a declanșat o frică pe care o experimentează prea mulți mexicani în zilele noastre: frica de a fi răpit. Un fapt odată exclusivist, pentru clasele de sus, răpirea a devenit tot mai comună pentru toate clasele sociale din orașe precum Monterrey, o regiune industrială cu 4,5 milioane de locuitori, situat în zona de nord-est a Mexicului. Apreciat odinioară pentru spiritul antreprenorial, Monterrey a fost inclus în titluri de știri pe întreg globul în ultimii ani ca un loc de o violență înspăimântătoare, asociată cu drogurile. Imagini cu corpuri spânzurate și descrieri de corpuri decapitate găsite în proximitatea autostrăzilor au circulat pe întreg mapamondul în nenumărate limbi. Cu toate acestea, violența asociată cu drogurile a exacerbât alte forme de violență și criminalitate care sunt la fel de dăunătoare pentru populația locală și care nu ajung pe prima pagină a ziarelor.

Conform unui studiu recent efectuat de un think tank în Mexico City, răpirea este activitatea criminală/infracțională care are cel mai mare impact asupra percepțiilor cetățenilor asupra insecurității, chiar într-o proporție mai mare decât omuciderea asociată cu crima organizată (CIDAC, 2012). Statisticile oficiale privind criminalitatea sunt în mod particular nesigure cu privire la fenomenul răpirilor, deoarece este puțin probabil ca victimele și familiile acestora să raporteze cazul lor prin prisma lipsei de încredere în acțiunile poliției și instituțiile de justiție, fără a mai menționa și amenințările directe din partea răpitorilor. Totuși, revizuirea atentă a statisticilor disponibile privind criminalitatea și a sondajelor privind victimizarea indică un trend ascendent al ratelor răpirilor atât în Mexic, cât și în statul Nuevo León, unde este situat Monterrey (México Evalúa, 2011). Aici voi examina un indicator al normalizării răpirii în spațiul urban din Mexic prin extragerea din ancheta de teren în desfășurare a modului în care violența crescută a transformat viața cotidiană din Monterrey.

Violența devine normalizată atunci când intră în sfera limbajului comun

și a practicilor de zi cu zi. În ceea ce privește limbajul, în ultimele două luni am început să aud o inovație lingvistică din partea oamenilor ca și răspuns la creșterea ratei de răpire, cel puțin în cadrul clasei de mijloc și superioare. Individii încep a se defini ca fiind „răpibili” sau nu (secuestrabile în limba spaniolă; “kidnappable” în limba engleză). Am auzit acest termen pentru prima dată vineri, 25 ianuarie 2013, de la o femeie de 43 de ani din clasa superioară, Lucia, care a decis să lase deoparte frica proprie și a familiei sale și să viziteze casa de la țară localizată la periferia orașului. Casa de la țară, o casă cu două etaje, cu o piscină mare, împrejmuită de zeci de portocali și păzită de un grădinar și familia acestuia, nu a mai fost vizitată de peste optsprezece luni din cauza activităților criminale/infracționale și militare desfășurate în zonă. „Familia mea consideră că nu ar trebui să vin aici deoarece sunt răpibilă,” mi-a spus ea de îndată ce am ajuns acolo, în timp ce consuma bere și stătea cu burta la soarele arzător. „Oricare dintre noi poate fi prins în mijlocul unei confruntări (foc-încrucișat), acest lucru deja mi s-a întâmplat,” a adăugat, „dar grija nu este aceasta, mai degrabă că ești atât de izolat încât poți fi răpit, pentru că ești răpibil, ei pot cere bani pentru tine.”

A doua oară am auzit termenul din partea lui Santiago, un bărbat de 28 de ani ce locuiește într-un cartier de clasă medie. În timpul interviului purtat marți, 26 februarie 2013, el a explicat „Știu că nu sunt răpibil, venitul meu este de aproximativ 17000 de pesos pe lună (aproximativ 1.100 euro), așadar este suficient pentru mine, dar cât de mult aș putea avea într-un cont bancar? Dacă venitul meu ar fi de 100 sau 200.000 de pesos (aprox. 6.300-12.000 euro) atunci m-aș simți foarte răpibil. Mașina mea este o modestă Cavalier din 2002.” Aspectul mașinii este unul crucial, mulți rezidenți din Monterrey și-au schimbat mașinile pentru a adopta un stil de viață mai discret. O astfel de persoană a vândut un BMW unui prieten de-al lui Santiago, ceea ce l-a făcut pe Santiago să se îngrijoreze pentru el. Prietenul insistă că e un model

vechi de BMW pe care l-a cumpărat ieftin, dar Santiago i-a spus că răpitorii nu vor ști acest lucru. „Te pot răpi” și-a amintit că i-a spus, „și cum ai de gând să plătești?”. Astfel, există o îngrijorare mare nu doar legată de a fi răpibil, ci și de a părea sau nu răpibil.

În acest context, normalizarea violenței poate fi observată prin modul în care verbul secuestrar (a răpi) devine un adjectiv. Rata ridicată a răpirilor construiește o nouă formă de clasificare socială în raport cu criminalitatea/infracționalitatea, divizând populația în două grupuri: cei care se percep cu risc ridicat de a fi răpiți și cei care nu se percep astfel. A fi răpibil, în acest context, devine o caracteristică integrantă a sinelui, capabil să determine o serie de practici de consum, programe, activități, strategii de transport, pe care eu mă documentez/le studiez în prezent.

„Ei nu au nevoie să știe că aceste lucruri se întâmplă” Carolina a adăugat spre finalul interviului, făcând referire la copiii ei. „Doresc să-i protejez în continuare de acest lucru, să păstrez acest balon de siguranță, pentru a le prezerva copilăria.” Carolina afirmă că ea nu consideră că este răpibilă, dar are grijă să nu părăsească municipalitatea înstărită unde locuiește. Nu mai poartă ceasurile Cartier și nu mai conduce o mașină care atrage atenția. Nu citește ziarele și nici nu urmărește știrile de la televizor. Ea rareori iese noaptea și și-a limitat cercul social la prietenii din școală și familia ei. Ea este hotărâtă în privința acestor schimbări și pare foarte conștientă că pe măsură ce încearcă să construiască un glob pentru micuța Mariana, ea încearcă să-și construiască un glob și pentru sine. Cu toate acestea, la sfârșitul interviului a adăugat ocazional „Mă întreb cum trăiesc oamenii în zone de război. Cum o fac? Cum se descurcă cu anxietatea lor? Trebuie să fie oribil.” ■

Referințe

CIDAC (2012) 8 Delitos Primero. Índice Delictivo. Centro Integral para el Desarrollo, A.C.
México Evalúa (2012) *Indicadores de víctimas visibles e invisibles de homicidios.*

> Fragmentarea socială în rândul tinerilor mexicani

de Gonzalo A. Saraví, Centrul de Cercetare și Studii superioare în antropologie socială (CIESAS), Mexic

Inegalitatea pare să fie endemică în Mexic. După un deceniu de creștere economică moderată și îmbunătățirea unor indicatori sociali, țara continuă să arate niveluri foarte ridicate de inegalitate socială. Nivelul general de educație a crescut, gradul de acoperire a unor servicii medicale de bază s-a extins, iar programele de transfer condiționat de numerar, cum ar fi Oportunidades, ajung acum la mai mult de 5 milioane de gospodării, ceea ce reprezintă aproape o cincime din populația totală. Totuși, contribuția acestor programe de reducere a sărăciei a fost modestă și foarte inconsecventă.

Cu toate acestea, în spatele acestora și ai altor indicatori de progres pentru îndeplinirea unor obiective internaționale de îmbunătățire a calității vieții, observăm o inegalitate persistentă. În contextul unor tendințe contradictorii, un nou model de "incluziune inegală," este în curs de dezvoltare. Privilegiul și deprivarea coexistă, ignorându-se reciproc și chiar acceptându-se în mod tacit una pe alta. Inegalitatea a făcut un salt calitativ spre o fragmentare a structurii sociale prin spații de incluziune, care nu sunt doar inegale, ci și distante din punct de vedere social și cultural.

Acest proces de fragmentare este evidențiat atunci când examinăm

tranziția la maturitate. Copilăria și adolescența reprezintă perioade cheie în cursul vieții. Pe de o parte, oportunitățile și constrângerile din această etapă vor defini posibilitățile și condițiile pentru bunăstarea în viitor a unei persoane. Pe de altă parte, acestea sunt momentele critice de socializare și de subiectivizare ce vor determina modul în care cineva se va integra în spațiile sociale și culturale în viața de adult. Literatura centrată pe acest subiect a oferit informații importante despre inegalitățile structurale și mecanismele prin care acestea operează, dar știm mult mai puțin despre cum inegalitatea conduce la un proces de fragmentare socială. Tranziția către maturitate și experiența adolescenței sunt procese ideale pentru a explora teoriile de fragmentare socială, atât în cadrul dimensiunii structurale cât și în cea socio-culturală.

*"Posibilitatea
intersecțiilor între
clase este aproape
egală cu zero"*

Accesul la educație în Mexic a crescut substanțial în ultimele decenii. Între 1990 și 2010, acoperirea educației de bază (în cadrul vârstei de nouă ani) a devenit aproape universală și în rândul celor cu vârsta cuprinsă între 25 și 29 numărul mediu de ani de școlarizare a crescut de la 7.9 la 10.2. În plus, au

existat mai multe reforme constituționale care au prelungit învățământul obligatoriu, cel mai recent în 2011, până la vârsta de doisprezece ani. Cu toate acestea, în același timp, sistemul educațional a cunoscut o fragmentare profundă. Astfel, copiii și tinerii privilegiați frecventează aceleași școli particulare, au resurse mai multe și mai bune pentru a învăța la școală și acasă, în plus primesc o educație de calitate mai ridicată și de o mai mare varietate. În cadrul grupurilor mai sărace, copiii și tinerii frecventează de asemenea școli omogene din punct de vedere social, dar care au o infrastructură mai precară și au mai puține resurse pedagogice pentru sprijinirea elevilor care provin din familii cu un capital social sau cultural mai scăzut. Ca și rezultat, scorurile educaționale obținute indică diferențe semnificative; spre exemplu în 2006 în cadrul examenului PISA în domeniul științei doar 25% dintre elevii din quartila cea mai ridicată au eșuat în cadrul indexului Socio-economic și Cultural, dar acest procent a crescut la 56% pentru a doua quartilă și la 71% pentru prima sau cea mai mică quartilă.

Consecințele fragmentării nu sunt limitate la performanțele educaționale, acestea se extind către experiențele școlare și către ceea ce semnifică educația. Pentru copiii și tinerii privilegiați școala reprezintă o experiență totală și închisă. O mare

parte din viața lor se desfășoară și se organizează de către școală, care devine cel mai important spațiu de socializare, definire a identităților și de construirea capitalului cultural. Omogenitatea și rețelele sociale construite în școli se extind la alte spații și persistă încă din copilăria timpurie până la maturizare. Școala este pentru ei singura cale posibilă de tranziție la maturitate, iar traiectoriile lor educaționale sunt continue și liniare. Deocamdată, pentru copiii și tinerii din categoriile mai sărace, școala este o experiență limitată care trebuie să fie combinată cu alte activități și obligații. În același timp, este mai deschisă la influențele altor preocupări, interese, și condiții externe. În consecință, carierele școlare ale acestor copii tind să fie discontinue și cu întreruperi, astfel încât, pe măsură ce avansează, școala își pierde din importanță în detrimentul altor modalități și spații de tranziție și integrare socială.

Fragmentarea în educație își constată corelația în fragmentarea urbană. În Mexic, ca și în alte țări din regiune, orașele mari sunt supuse unui proces de creștere a segregării rezidențiale. De exemplu, în cazul Mexico City, în timp ce periferia săracă s-a extins și s-a distanțat mai mult, clasele privilegiate s-au concentrat în zone specifice în comunități închise și exclusive. Îngrădirea și izolarea nu este exclusivă pentru elite; stimulate de insecuritatea urbană și de frica față de oraș, acestea s-au răspândit totodată în cadrul clasei de mijloc și chiar și în cadrul persoanelor din clasa de jos care aspiră la o mobilitate superioară.

Fragmentarea socio-spațială

depășește segregarea rezidențială și se extinde la experiența orașului și la sociabilitatea urbană a copiilor și tinerilor. Casele, școlile, centrele comerciale și de divertisment funcționează ca noduri socio-spațiale care determină experiența urbană a cuiva: acestea sunt referenți spațiali primari și concentrația relațiilor sociale. Acest proces creează o structură spațială particulară și inegală: tinerii săraci și cei privilegiați au propriile lor zone geografice urbane, precum și propriile lor comportamente spațiale.

Definițiile lor de viață urbană normală, a ceea ce înseamnă să trăiești în oraș, sunt construite în contexte în care caracteristicile de transport, locuințe, străzi, spații verzi, centre comerciale, și chiar modalitățile de a se manifesta, îmbrăca, și de a vorbi sunt complet diferite. Acestea se referă nu numai la orașe diferite și inegale, dar și la spațiile de apartenență în cadrul orașelor, care sunt reciproc exclusive și necunoscute unele față de altele.

Chiar și atunci când scala de segregare descrește viața socială urbană este caracterizată de evitarea "celuilalt" și de o omogenitate socială în cadrul întâlnirilor și interacțiunilor. Tinerii privilegiați se retrag din spațiile publice deschise: ei locuiesc în condominii închise, studiază în universități private, frecventează centre comerciale și restaurante exclusiviste și se deplasează prin intermediul automobilelor personale. Din cei douăzeci de tineri pe care i-am intervievat în două universități private, doar trei nu au propriile lor mașini, în timp ce din cele 19 interviuri efectuate în două universități publice, niciunul nu avea mașină. Dintre

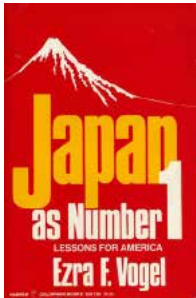
aceștia 90% au folosit transportul public în decursul a mai mult de trei zile în ultima săptămână. În schimb, dintre tinerii privilegiați doar 15% (trei fără mașini) au avut aceeași experiență.

Retragerea din spațiul public nu este exclusivă pentru elite. Spații semi-publique noi, închise și cu niveluri variate de securitate privată au apărut de asemenea și în alte clase sociale. Dar spațiul public deschis este dominat de clasele populare. Posibilitatea de a avea și de a împărți experiențe sociale transversal în cadrul claselor sociale este aproape zero. Mai mult, în afara orașului tinerii găsesc locuri predominant goale sau zone interzise. Interacțiunea cu străinii, atunci când aceasta este inevitabilă, este dominată de o stigmatizare mutuală, sau inserată într-o relație ierarhică controlată.

Acest tip de fragmentare socială are două implicații. Prima este posibilitatea ca în spatele indicatorilor sociali care conduc la avansare și progres să fie consolidat un model de "incluziune inegală" – cu aprobare socială. Al doilea este că formarea de spații sociale și culturale distante care se exclud reciproc pot slăbi responsabilitatea colectivă, precum și recunoașterea și conștientizarea celuilalt. Fragmentarea socială poate ascunde inegalitatea și, în același timp, slăbește coeziunea socială. ■

> Inegalitate socială în Japonia contemporană

de Sawako Shirahase, Universitatea din Tokyo și membru al Comitetului Local de Organizare al Congresului Mondial ISA 2014 din Yokohama, Japonia



Sociolog la Harvard și specialist în studii est-asiatice, Ezra Vogel a publicat cartea "Japonia ca numărul 1: lecții pentru America" ("Japan as Number One: Lessons for America") în 1979, care a devenit best-seller în Japonia.

În Japonia de după război, debaterile despre inegalități au renăscut într-un mod neobișnuit, astfel încât diviziunea estompată dintre clase și unicitatea Japoniei au fost straniu aduse laolaltă. Japonia a fost primul stat din Asia industrializat cu succes. Etapa creșterii economice rapide, care a început în anii 1950, a transformat structura industriei naționale și a făcut Japonia o putere economică dominantă. Un efect aparte a avut cartea scrisă de sociologul american Ezra Vogel (1976) intitulată *Japan as Number One* (Japonia ca Numărul Unu), care a lăudat multe instituții japoneze și a încântat mulți cititori japonezi apelând la sentimentul de superioritate al acestora. Din punct de vedere economic, cel puțin, Japonia putea să-și țină capul sus. Discuțiile cu caracter național au luat o întorsătură lăudăroasă: doar pentru că este vorba de Japonia, doar pentru că suntem japonezi, am fost în stare să atingem această creștere economică fără precedent. Cu toată importanța cauzală dată acelor caracteristici foarte japoneze, diferențele față de alte țări au ajuns să fie exagerate ca fiind absolute și categorice.

Începând din anii 1970 până în anii

1980, noțiunea de „societatea clasei de mijloc” a devenit un fel de slogan. Cu toate că rata de creștere înregistra anumite scăderi, veniturile medii au continuat să crească; majoritatea și-a putut permite aparate electrocasnice și mașini. Un studiu comparativ referitor la distribuția veniturilor, realizat de către Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) a constatat că Japonia este țara cea mai egalitaristă (Sawyer, 1976). Acest fapt a fost considerat ca o dovadă în plus a „excepționalismului” nipon, și caracterizarea Japoniei ca fiind o societate a clasei de mijloc omogenă a primit un nou avânt. Această aserțiune sigură pe sine despre Japonia, ca o societate egalitaristă, a început să se clatine la sfârșitul anilor 1980 și începutul anilor 1990, pe fundalul unor dubii legate de măsura egalității sociale.

Japonia a intrat într-o lungă recesiune economică după spargerea „bulei economice” la începutul anilor 1990. Rata șomajului, în special în cadrul celor cu vârsta cuprinsă între cincisprezece și nouăsprezece ani, cu cel mult bachelatul, a crescut considerabil, de la 6,6 procente în 1990 la 12,8 procente în 2002. Mai mult, sistemul tradițional de angajare nipon, caracterizat anterior prin acumularea de vechime în muncă și angajarea pe viață, nu mai era garantat. Una dintre principalele forțe propulsoare care a facilitat creșterea economică semnificativă în anii 1950 și 1960 a fost mediul economic favorabil, în care companiile și-au putut permite instruirea noilor angajați imediat după ce și-au completat educația, respectiv să le asigure atât angajaților cât și familiilor un trai sigur. Sistemul bazat pe sporul de vechime a oferit muncitorilor, tineri și de vârstă mijlocie, o perspectivă certă, astfel încât aceștia și-au putut planifica viitorul pe baza unei angajări sigure. În prezent, însă, aproape jumătatea persoanelor cu

vârste cuprinse între cincisprezece și douăzeci și patru de ani care nu sunt la școală, sunt angajate în moduri non-standard, iar ca urmare, acestea nu pot duce o viață independentă din punct de vedere economic.

Pe o parte, tinerii bărbați pretind că nu sunt încă pregătiți pentru căsătorie din cauza lipsei siguranței economice, ce îi împiedică să întrețină o familie. Pe de altă parte însă, tinerele femei pretind că se opun căsniciei și nașterii invocând primul rând teama de a-și pierde libertatea. Evident, inegalitatea dintre sexe, adânc înrădăcinată în sistemele familiale, contribuie semnificativ la inegalitatea socială din Japonia contemporană. Familia este una dintre instituțiile sociale de bază din Japonia, care a jucat un rol major în asigurarea securității fundamentale. Când cineva are o familie pe care se poate baza, acest fapt poate reduce dificultățile socio-economice. În fapt, mamele singure fără familii și văduvele vârstnice care trăiesc singure sunt expuse unui risc înalt de dificultăți economice severe.

Genul și generația sunt factori cheie în structurarea inegalității de clasă din Japonia, dar astfel de studii, care discută inegalitatea din perspectiva macro au fost relativ puține, cu toate că sunt foarte importante în examinarea diferitelor probleme sociale și publice. Într-adevăr, putem afirma că fiecare societate industrială se confruntă cu probleme sociale care ar trebui discutate în contextul inegalității sociale, context care poate releva atât diferențele cât și asemănările dintre țări. ■

Referințe

Sawyer, M. (1976) "Income Distribution in OECD Countries" *OECD Employment Outlook*.

Vogel, E. (1979) *Japan as Number One*. Cambridge: Harvard University Press.

> Haiku: Frumusețe în simplitate

de Koichi Hasegawa, Universitatea din Tohoku, Sendai și Președinte al Comitetului organizatoric local al Congresului Mondial de Sociologie ediția 2014 al ISA din Yokohama, Japonia



O statuie a lui Basho Matsuo lângă o stradă din orașul Higashine, prefectura Yamagata, care era una dintre rutele sale din Hiraizumi unde a scris fimosul haiku despre efemeritatea gloriei umane. Fotografie de Koichi Hasegawa.

“**H**aiku” este cea mai scurtă formă de poezie din lume. Original, aceasta a făcut parte din cultura japoneză tradițională; totuși, astăzi este savurată și răspândită și în multe alte culturi și limbi. Un Haiku tradițional conține 17 silabe sau mai puține, cu trei linii de 5-7-5 silabe, care necesită un cuvânt sau frază ce simbolizează un anotimp. Acestea sunt singurele două reguli la compunerea unui Haiku. Istoria haiku-ului datează de la maestrul poet Basho Matsuo (1644-1694), care a fost și un călător neobosit. De atunci, poezia haiku a devenit o componentă foarte populară a vieții de zi cu zi a japonezilor. Ziarele japoneze importante publică zilnic haiku-uri faimoase, însoțite de scurte explicații, iar săptămânal prezintă o selecție de haiku-uri trimise de cititori. Dintre aceste poezii se alege în mod regulat cele mai valoroase 40-50, conform evaluării făcute de patru sau cinci critici. În Japonia, compozitorii de haiku-uri obișnuiesc să se întâlnească în centre comunitare în weekend pentru a-și împărtăși creațiile și a-și rafina talentul poetic. Japonia de azi are milioane de poeți de haiku și de susținători entuziaști.

Ceea ce este esențial pentru haiku este simplitatea, o credință pe care o împărtășește cu zen-budismul, cu ceremonia ceaiului și cu arta culinară japoneză. Simplitatea este o valoare importantă, reflectată în cultura japoneză și în frumusețea vieții. Arta tradițională japoneză, de exemplu, lasă spații ample în desenele și tablourile sale, evitând supra-abundența de culori, linii și expresii. Astfel, arta te invită să interpretezi în mod activ acest act de comunicare, mult simplificat și intuitiv. În mod similar, haiku se abține de la prea multe cuvinte sau fraze; este considerat important să lași tonalitățile subtile ale haiku-ului libere interpretării cititorului. Iar un haiku se concentrează, în final, pe doar una sau două fraze. În concluzie, haiku reprezintă frumusețea simplității.

Dați-mi voie să vă introduc, dragi prieteni sociologi

>>

de pretutindeni, cel mai celebru haiku scris de Basho Matsuo, părintele fondator al genului din secolul al XVII-lea. Donald Keen, specialist în literatură japoneză și Profesor Emerit al Universității Columbia, a tradus haiku-ul lui Basho în engleză¹ astfel:

The summer grasses -----

Of brave soldier's dreams

The aftermath.

(„Ierburile de vară / Rodul / Viselor bravului soldat”)

Basho a scris aceste versuri în 1689, când a vizitat Hiraizumi, în prezent Prefectura Iwate din Japonia, și scena unei faimoase bătălii din secolul al XII-lea. În fiecare an, plantele de vară cresc robuste și abundente pe ruinele fostului teatru de război; un asemenea câmp simbolizează forța vitală eternă și ciclul reînnoirii naturii. Pe de altă parte, luptătorii erau animați de speranțe și visuri vremelnice. Prin aceste trei versuri, Basho creează un contrast intens între natura puternică și de o veșnică ciclicitate și autoritatea politică trecătoare a unui moment specific. Astfel, haiku-ul fructifică din plin tehnici și figuri de stil precum metafora, contrastul, simbolismul; cu toate acestea, tehnicile în sine nu trebuie să devină excesive. Expunerea strictă a naturalului constituie o trăsătură-cheie a expresivității tipice unui haiku.

Natura a fost dintotdeauna axa centrală a vieții în Japonia. Cele patru anotimpuri clar delimitate i-au determinat pe oameni să-și prețuiască propria sensibilitate la sosirea fiecărui sezon și a schimbărilor pe care le aduce. De pildă, câte expresii privind „ploaia” cunoașteți? Un dicționar japonez de cuvinte uzuale include peste 160 de substantive asociate cu ploaia, cum ar fi „ploaie mătăsoasă” sau „picături de ploaie ca florile”, care stropesc florile de cireș chiar atunci când ele înfloresc. Cultura japoneză oferă expresii nuanțate despre ploaie și alte fenomene asociate anotimpurilor. Această delicatețe a caracterului cultural a atras mulți pasionați ai haiku-ului din Japonia și din întreaga lume. În ce mă privește, mă număr eu însumi printre acești

entuziaști, și îmi face plăcere să scriu între zece și douăzeci de haiku-uri pe lună. Pe lângă cariera de sociolog, am publicat o colecție de haiku-uri proprii, intitulată Ryoku-U (Ploaia în Anotimpul Frunzelor Verzi). Ca sociolog al mediului, sursele mele de inspirație provin din provocările asupra mediului, din evenimente, probleme și chiar din dezastre naturale. Crearea unui haiku seamănă perfect cu imortalizarea unui moment din experiența noastră – viața, societatea și natura – cu ajutorul unui aparat de fotografiat.

Aș dori să închei acest eseu cu alt haiku despre ploaie al lui Basho Matsuo, înregistrat la Templul Chūson-ji din Hiraizumi, Japonia²:

Have the rains of spring

Spared you from their onslaught,

Shining hall of Gold?

(„Cruța-te-au ploile de Mai / De al lor măcel / Glorios templu de Aur?”)

Hiraizumi, unde Basho Matsuo a imortalizat un moment al vieții prin haiku-ul despre „ierburile de vară”, face acum parte din Moștenirea Culturală Mondială recunoscută de UNESCO (<http://whc.unesco.org/en/list/1277>). Localitatea se află la trei ore de Yokohama, unde se va desfășura Congresul Mondial de Sociologie în 2014. Haiku-ul și sociologia au multe în comun - analizează, critică și înregistrează experiența noastră de viață în societate și în natură. ■

¹ În japoneză: Natsukusa ya/ Tsuwamono domo ga/ Yume no ato.

² Samidare no/ Furinokoshite ya/ Hikaridou.

> Întâlnirea Comitetului Executiv din Bilbao

de Michael Burawoy, Universitatea din California, Berkley și Președinte ISA



Comitetul Executiv al ISA, întâlnire în Bilbao, făcând un tur al orașului.

Cu ocazia întâlnirii sale anuale, Comitetul Executiv ISA (CE) s-a întrunit în Bilbao pe durata a cinci zile, la Universitatea Țării Bascilor, găzduit cu generozitate de către profesorul Benjamín Tejerina, membru CE și de către colegii săi din departamentul de sociologie. Două dintre zilele întâlnirii noastre au coincis cu o fascinantă Conferință Internațională pe tema “Dincolo de criză: Sociologia confruntată cu noi forme de risc, nesiguranță și precaritate”, care a atras membri ai Comitetului Executiv și membri externi ai Comitetului pentru Program.

Maratonul de cinci zile a debutat cu întâlniri separate ale Comitetului de Program pentru Congresul Yokohama din 2014, prezidat de către vicepreședinta Raquel Sosa Elízaga, ale Comitetului pentru Publicații, prezidat de către vicepreședinta Jennifer Platt, ale Comitetului pentru Finanțe și Adeziuni, prezidat de către vicepreședintele Robert Van Krieken, ale Comitetului de Coordonare a Cercetării, prezidat de vicepreședinta Margaret Abraham și ale Comitetului de Afiliere a Asociațiilor Naționale (CAAN), prezidat de către vicepreședinta Tina Uys. Rezumatele rapoartelor lor pot fi găsite mai jos.

Comitetul Executiv s-a reunit în ansamblul său timp de două zile, la finalul săptămânii. A fost un an bun, cu un la-

borator doctoral încununat de succes în Taipei și un Forum ISA incitant în Buenos Aires, care au generat inspirație și energie pentru Congresul 2014 din Yokohama. Am raportat cu privire la călătoriile pe diferite continente și la progresul realizat pe parcursul anului în privința Lumilor Digitale ale ISA (Global Dialogue, Universities in Crisis, Public Sociology Live, Journeys through Sociology și site-ul propus, Professional Development).

CE a fost încântat să confirme că Toronto va fi locul de desfășurare pentru Congresul 2018. Una dintre sarcinile noastre cele mai urgente a fost să decidem unde se va desfășura Congresul Mondial ISA din 2016. Am avut trei oferte excelente din partea Budapestei, Copenhagăi și Vienei. Am pus două pe lista scurtă – Budapesta și Viena - și vom lua decizia finală în urma vizitelor în ambele locuri.

Printre celelalte decizii luate:

- Adoptarea unei propuneri de restructurare a ISA, care va atrage o parte a CE ca membri ai comitetului pentru organizarea programului. Acest comitet ar fi prezidat de către președinte, făcând astfel redundantă poziția de vicepreședinte pentru Program. Această propunere merge acum către Adunarea Consiliilor, pentru un vot electronic.
- Stabilirea condițiilor în care ISA poate face declarații publice în vederea apărării sociologilor supuși unor abuzuri



împotriva drepturilor omului.

- Dezvoltarea unei politici ISA cu privire la accesul persoanelor cu dizabilități pentru întâlnirile noastre majore.
- Stabilirea unui comitet pentru identificarea de finanțări externe pentru proiectele ISA.
- Înființarea unui nou premiu ISA, pentru [Excelență în Cercetare și Practică](#).

> Margaret Abraham, Vicepreședintă pe Cercetare

Comitetul de Cordonare a Cercetării (CCR) a avut o întâlnire productivă în Bilbao. AM raportat cu privire la succesul celui de-al doilea Forum ISA de Sociologie, ținut în Buenos Aires (31 iulie – 4 august 2012), care a reunit 3,592 participanți din 84 de țări, în cadrul a peste 650 de sesiuni. Spațiul Pentru Democratizare și Dreptate Socială a fost un mare succes și avem planuri pentru îmbunătățirea sa.

Subcomitetul pe revizuirile de statut a raportat cu privire la comitetele de cercetare (CC), grupurile tematice și de lucru (GTși GL) care și-au revizuit statutele și au listat CC-urile care trebuie să încheie acest proces înaintea alegerilor viitoare. CCR a revizuit rapoartele cu privire la alocarea burselor pe 2011 și 2012 și a aprobat alocările pe 2013. Subcomitetul însărcinat cu decernarea premiului a raportat pe propunerea de premierie a CR37 (Sociologia Artei), care a fost aprobată. Solicitarea grupului tematic 05 (Sociologie Vizuală) de a fi promovat la statutul de grup de lucru a fost aprobată. Propunerea cu privire la înființarea unui nou grup tematic în domeniul Sociologiei și Asistenței Sociale a fost analizată cu atenție, însă a fost în final refuzată, datorită suprapunerii cu CR-uri existente.

CCR a discutat pregătirile pentru Congresul Mondial de Sociologie din Yokohama, 2014, inclusiv:

- Progresul Confex în ceea ce privește dezvoltarea sistemului online bazat pe feedback oferit la cel de-Al Doilea Forum ISA și de către coordonatorii de program ai CR.
- Selectarea celor zece propuneri integrative pentru Congresul Mondial de către comitetele reunite CCR și CLAN.
- Îmbunătățirea utilizării burselor, prin oferirea de subvenții pentru Congresului participanților CR-GT-GL, sub forma unui ajutor pentru înscriere.
- Agenda pentru formarea ofițerilor CR/GT/GL nou aleși și pentru întâlnirea Consiliului de Cercetare.

Îmi face, de asemenea, plăcere să raportez aprobarea de către Comitetul Financiar ISA a solicitării noastre pentru fonduri adiționale (10 000 €), pentru suportarea taxei de înscriere a coordonatorilor de programe pentru Yokohama.

> Raquel Sosa Elízaga, Vicepreședintă de Program

Pe parcursul ultimilor trei ani, Comitetul de program s-a reunit cu ocazia a trei întâlniri anuale ale Comitetului Executiv, din care fac parte majoritatea membrilor săi: Michael Burawoy (Președinte ISA), Margaret Abraham (Vicepreședintă pe Cerce-

tare), Tina Uys (Vicepreședintă pe Asociațiile Naționale), Elena Zdravomyslova, Benjamín Tejerina, Sari Hanafi, Chin Chun Yi și eu, în calitate de Vicepreședintă de Program. Koichi Hasegawa a participat în calitate de președinte al Comitetului Local de Organizare. În plus, un grup de intelectuali distinși, specializați în studiul inegalităților, au acceptat invitația noastră de a participa ca membri externi ai comitetului nostru: Edgardo Lander, Göran Therborn, Kalpana Kannabiran, Markus Schulz, J. Esteban Castro, și Boaventura de Souza Santos (care, din păcate, nu a putut participa la întâlniri). Cunoștințele și experiența tuturor membrilor comitetului au garantat o dezbatere științifică de înaltă calitate. Colaborarea cu ei, pe care o apreciem profund, ne-a permis să pregătim documentul [Facing Inequality](#) (Înfruntând inegalitatea), care a fost publicat pe website-ul Asociației și a servit drept bază pentru argumentele noastre cu privire la modul de abordare a problemelor ce urmează să fie discutate în plenarele noastre. Efortul lor a fost de asemenea crucial în determinarea structurii și organizării programului, a numărului și profilului fiecărei plenare, care este acum îndreptat către contactarea de colegi ale căror contribuții sunt recunoscute la nivel mondial. Rezultatele acestei lucrări vor fi prezentate în mai multe volume care vor fi publicate de către Asociația noastră.

Comitetul a discutat, de asemenea, pe larg modul în care plenarele ar trebui să contribuie la organizarea și structura generală a Congresului nostru. Marele interes stârnit de tema noastră ne-a permis să ne extindem orizonturile prin contribuțiile colegilor noștri din sesiunile Integrative, ale Asociațiilor Naționale și Ad Hoc, dar și să integrăm specialiști bine-cunoscuți în sesiunile Authors Meet Critics, sesiunile extraordinare pregătite de către Comitetul Local de Organizare și sesiunile prezidențiale, care vor fi înglobate pentru prima dată în cadrul celor zece plenare aprobate. Congresul Yokohama va avea loc cu un an înainte de termenul UNESCO pentru finalizarea Millennium Development Goals. Sperăm sincer că munca noastră va contribui într-o măsură cât mai mare la o mai profundă înțelegere a inegalităților și la identificarea de metode de a le combate

> Jennifer Platt, Vicepreședintă pe Publicații

Publicațiile noastre merg bine, dar sunt câteva importante evoluții noi, în răspuns la situații instabile.

Prima ediție de recenzii a revistei *Current Sociology*, produsă în colaborare cu *Sociopedia*, va apărea mai târziu în acest an. Ea va conține recenzii actualizate din diferite domenii de activitate – de exemplu conflictul social, studii ale dezastrelor, sănătate și boală – până acum disponibile doar pe *Sociopedia* – deschizându-le către un public mai larg. Pentru numerele ulterioare, va fi încurajată transmiterea directă a lucrărilor care recenzează noi domenii. Revista *International Sociology Review of Books* va accepta recenzii ale unor creații precum filme, care nu sunt în mod neapărat "cărți". eSymposium-ul își schimbă doar adresa, va fi găzduit pe website-ul nostru de Democratizare și Dreptate Socială, <http://sidspace.sagepub.com/> fiecare ediție fi-

ind accesibilă doar membrilor ISA până la apariția următoarei. Vineeta Sinha, actuala redactoră, va deveni directoare a website-ului, iar succesorul ei ca redactor va fi Kelvin Low.

Pentru a ne ajuta să răspundem nevoilor de dezvoltare ale comunității sociologice internaționale, un sondaj online va testa perspectivele cu privire la conținutul publicațiilor *Current Sociology* și *International Sociology*; rezultatele vor fi discutate în cadrul Congresului Mondial.

Pentru cărțile noastre, *Sage Studies in International Sociology* va avea loc o inovație majoră în ceea ce privește prețurile; vor fi produse în continuare copii cartonate pentru biblioteci, însă pentru membrii ISA și pentru piețele în dezvoltare, va deveni disponibilă de asemenea o ediție economică, cu copertă de hârtie. Prima din seria noastră, *Texte Cheie în sociologia mondială*, este în pregătire.

Presiunea exercitată de unele țări pentru "acces deschis" la articolele din jurnale bazate pe cercetări sponsorizate de anumite organisme a făcut necesară introducerea unor noi prevederi. S-a stabilit ca autorii a căror activitate necesită acest lucru pot plăti o taxă pentru a-și face lucrarea disponibilă imediat tuturor celor interesați, iar cei pentru care opțiunea "verde" de deschidere este disponibilă după doar un an, pot să aleagă această opțiune fără să suporte vreo taxă.

> Tina Uys, Vicepreședintă pentru Asociațiile Naționale

Comitetul de Afiliere a Asociațiilor Naționale a avut un an 2012 productiv. Cel mai important eveniment prefigurat pe calendarul CLAN este Întâlnirea Consiliului Asociațiilor Naționale, programat pentru Ankara, Turcia, în perioada 13-16 mai 2013 în campusul Universității Tehnice a Orientului Mijlociu (METU). Tema conferinței este "Sociologia în Vremuri de Restriște: Abordări Comparative". La conferință vor participa aproximativ 70 de delegați, 40 dintre care reprezintă asociațiile naționale care sunt membri colectivi deplin ai ISA. Dorim să ne exprimăm aprecierea față de Comitetul Local Turc de Organizare, prezidat de către profesor doctor Ayse Saktanber, președinte al Departamentului de Sociologie din cadrul METU, pentru tot efortul depus în vederea asigurării succesului conferinței.

Aplicația Societății Saudite de Sociologie și Asistență Socială de a deveni membru colectiv deplin a fost aprobată, în urma discutării statutelor lor. În prezent, ISA are 57 de membri colectivi. Am revizuit de asemenea procesul de analiză a aplicațiilor pentru calitatea de membru colectiv cu drepturi depline, aplicații primite în intervalul dintre întâlnirile anuale ale CE, astfel încât aplicanții să nu mai fie nevoiți să aștepte până la următoarea întâlnire anuală CE/CLAN pentru a afla răspunsul.

Asociația Sociologică din Kirgistan, Reuniunea Iberică de Sociologie, Asociația Sociologică Bulgară și Asociația Sociologică din Mozambic au trimis rapoarte cu privire la conferințele re-

gionale pe care le-au găzduit cu sprijinul burselor ISA. Acestea au fost discutate și aprobate.

Bursele pentru îmbunătățirea website-urilor au fost acordate către Argentinian Consejo de Profesionales en Sociología, Asociațiile Sociologice Argentinieni, Australieni, Croate, Germane, și Iraniene. Finnish Westermarck Society a primit o bursă pentru organizarea unui atelier doctoral regional, deschis studenților școlilor doctorale din țările nordice. Membrii CLAN au subliniat importanța demonstrării caracterului regional al unui atelier în momentul aplicării pentru o bursă.

> Robert van Krieken, Vicepreședinte pe Finanțe și Adeziune

• Adeziuni

Comitetul a analizat adeziunile colective și individuale, care, în decembrie 2012, au atins cotă maximă de 5300 de membri.

Calitatea de membru al unor comitete de cercetare, grupuri de lucru și grupuri tematice a fost revizuită, trecând patru CR-uri într-o categorie de risc mediu-ridicat de pierdere a acestei calități, și remarcând acele CR-uri și GT-uri cu creștere semnificativă: CR07 Cercetarea Viitorului, CR09 Transformări Sociale și Sociologia Dezvoltării, CR13 Sociologia Timpului Liber, CR19 Sociologia Sărăciei, Asistenței Sociale și Politicilor Sociale, CR21 Dezvoltare Urbană și Regională, CR31 Sociologia Migrației, CR32 Femei în Societate, GT03 Drepturile Omului și Justiție Globală, GT04 Sociologia Riscului și Incertitudinii și GT05 Sociologia Vizuală.

Au fost exprimate îngrijorări cu privire la creșterea proporției de Membri pe Viață, iar comitetul a transmis întrebarea Comitetului Executiv pentru a fi reconsiderată. Un subcomitet format din Ishwar Modi și Tom Dwyer au raportat cu privire la analiza pe care au realizat-o cu privire la statisticile membership-ului și au făcut o serie de recomandări pentru îmbunătățirea acestora, inclusiv prin stabilirea unui subcomitet de monitorizare a evoluției numărului de membri.

• Finanțe

Comitetul a observat o ușoară scădere în contribuțiile plătite de membri, în drepturile de autor de pe urma publicațiilor și în venitul din dobânzi, dar și o creștere a cheltuielilor cu diferite aspecte ale operațiunilor ISA și o creștere semnificativă în contribuția SAGE.

Un raport financiar amănunțit pe 2011-2012 va fi postat pe website-ul ISA.

Cererile adiționale de finanțare au fost luate în considerare și fie aprobate, fie trimise către EC pentru o decizie finală, inclusiv prevederea pentru sprijin adițional pentru bursele delegaților Asociațiilor Naționale și ale coordonatorilor de program la Yokohama, ca parte din bugetul pentru Congresul Mondial. ■

> Prezentarea editorilor polonezi

Laboratorul de sociologie publică

de Karolina Mikołajewska, Universitatea din Varșovia și Universitatea Kozminski, Polonia

În toamna anului 2011 am fondat o organizație studențească numită Laboratorul de Sociologie Publică (în poloneză: Koło Naukowe Socjologii Publicznej) afiliată la Institutul de Sociologie, Universitatea din Varșovia. Suntem studenți nelicențiați, licențiați, dar și studenți la studii post-universitare, care am fost uniți de un interes comun în descoperirea situațiilor publice din probleme private, pentru a utiliza faimoasa frază a lui C. Wright Mills. Dorim să realizăm anchete sociale cu referire la viața societății noastre.

Grupul nostru realizează numeroase activități, dar activitatea noastră de bază rămâne traducerea Global Dialogue în limba poloneză. În cadrul GD 2.4 am publicat un rezumat al unei dezbateri dedicate problemelor ridicate în disputa dintre Sztompka și Burawoy, cu referire în special la condițiile vieții academice poloneze. Aceasta a fost una dintre discuțiile noastre între diferitele modalități de a practica sociologie publică care, până acum, a atras o adunătură semnificativă. În afară de acest lucru, am organizat o serie de seminarii cu sociologi activi. În această perioadă plănuim să creem o rețea de studenți polonezi în sociologie. Suntem mai mult decât fericiți să facem parte din rețeaua GD și, astfel, să răspândim discuțiile noastre despre sociologie publică în afara Poloniei. ■

Ne puteți contacta pe e-mail la: public.sociology.kn@uw.edu.pl



Adam Müller Student doctorand la Institutul de Sociologie, Universitatea din Varșovia, unde a primit diploma de masterat în sociologie. În prezent, interesele sale de cercetare vizează instituții bancare cooperative și economia morală.



Karolina Mikołajewska Studentă doctorandă la Institutul de Sociologie, Universitatea din Varșovia, unde a primit diploma de masterat în sociologie. Lucrează ca asistent universitar și de cercetare la Centrul de Cercetare în Organizații și Locuri de Muncă de la Universitatea Kozminski din Varșovia. Interesele sale de cercetare vizează antropologia și sociologia economică, relații de muncă și studii în organizații.



Krzysztof Gubański Student în sociologie și studii culturale la Universitatea din Varșovia. De asemenea, a petrecut un an la Universitatea Ludwig Maximilians din Munich. Interesat de sociologie economică, studii urbane, analiză de discurs. Membru activ în consiliul studenților. Își scrie lucrarea de licență în domeniul schimbărilor din sistemul educațional universitar din Polonia.



Mikołaj Mierzejewski Student în sociologie la Universitatea din Varșovia. Domeniile sale de interes acoperă teme precum sociologia educației universitare, sociologia științei, sociologie economică, analiză de clasă și sociologie publică. Este, de asemenea, membru al inițiativei "New Opening of the University" și al organizației sale de cercetare, care se concentrează pe schimbări recente din lumea academică.





Jakub Rozenbaum Absolvent în sociologie la Universitatea din Varșovia. Scrie o teză pe tema restituirii proprietăților private după comunism în Varșovia. Temele sale principale de interes din sociologie acoperă relații de muncă, participare civică (în special tineri) și problema locuințelor. Este un suporter al implicării științelor sociale în schimbarea socială.



Anna Piekutowska Absolventă în sociologie la Universitatea din Varșovia. Printre interesele sale sunt mișcările sociale și economia socială, sociologia de gen și sexualitatea. Cercetările sale anterioare au inclus o analiză asupra organizațiilor feministe și influența sa asupra situației femeilor din Polonia. Pentru teza sa de masterat analizează cooperative sociale ca un instrument al incluziunii sociale.



Tomasz Piątek Student doctorand la Institutul de Științe Sociale Robert B. Zajonc în cadrul Universității din Varșovia. Domeniile sale principale de interes sunt sociologia educației și sisteme educaționale, studii pentru tineri, pedagogie critică și problema responsabilității sociale a sociologilor.



Julia Legat Studentă masterandă la Institutul de Sociologie, Universitatea din Varșovia, unde, de asemenea, a obținut licența. Domeniile sale principale de interes sunt mișcările sociale, participare civică și inegalități sociale.



Zofia Włodarczyk Absolventă în sociologie la Universitatea din Varșovia. Scrie o teză pe tema manifestărilor variate în biografiile femeilor din rural. Domeniile sale principale de interes sunt sociologia publică, participare civică (în special tineri și zonele rurale) și sociologie biografică.



Emilia Hudzińska Absolventă în relații internaționale la Universitatea din Varșovia, actualmente interesată de studiile americane și problema decolonizării. De asemenea, a absolvit studiile de masterat la Institutul de Sociologie în cadrul Universității din Varșovia. Pentru teza de masterat a analizat relațiile de putere dintre celebritățile și politicienii polonezi.

> Sociologia canadiană vă urează bun venit!

de Patrizia Albanese, Președinte ales, Asociația Sociologică din Canada (Canadian Sociological Association); Președinte, Comitetul Local de Organizare al Congresului Mondial ISA 2018 (2018 ISA World Congress); și Universitatea Ryerson, Toronto, Canada



Sociologi din zona Toronto s-au întâlnit cu Michael Burawoy și Izabela Barlinska pentru a discuta despre organizarea Congresului Mondial din 2018. Pe rândul din spate, de la stânga la dreapta: Lorne Tepperman (Universitatea din Toronto), Cheryl Teelucksingh (Universitatea Ryerson), Izabela Barlinska (Secretar Executiv al ISA) și Bob Andersen (Universitatea din Toronto); Rândul din față, de la stânga la dreapta: Nancy Mandell (Universitatea York), Patrizia Albanese (Universitatea Ryerson) și Lesley Wood (Universitatea York).

Sociologii canadieni se bucură să vă anunțe că Toronto, Canada, a fost ales ca oraș gazdă pentru Congresul Mondial ISA 2018 (2018 ISA World Congress). Până la Congresul Mondial din 2018 sperăm să avem multe ocazii de a ne cunoaște mai bine. Suntem un grup particular, dar prietenos, în același timp critic și auto-reflexiv. Să începem cu o scurtă prezentare a ceea ce suntem și ceea ce facem.

Sociologia canadiană. E mai ușor de identificat ce nu este sociologia canadiană, decât să determinăm ceea ce este și ceea ce ne distinge; dar pentru a începe, nu este plictisitoare, nu este statică, nu este omogenă și nu este ușor de descris în câteva cuvinte.

Sociologia a fost (aproape) totdeauna deschisă să împrumute din interiorul și din afara disciplinelor și a mediului academic. Suntem o profesie în mișcare, căreia nu-i e frică să se

extindă către locuri, spații și idei aflate de obicei în afara “normei.” ‘Aprindem’ lumini. ‘Răsturnăm’ bărci. Punem întrebări – chiar și pe noi înșine cu ce ne ocupăm. De-a lungul anilor, ca și în alte sociologii, sociologii canadieni s-au întrebat cine suntem, ce facem și de ce. În Canada, Robert Brym (2003), Neil McLaughlin (2005) și Doug Baer (2005), printre alții, au dezbătut dacă sociologia canadiană e în criză. Existența unor astfel de discuții și dezbateri e un semn bun, credem. Și lăsând deoparte îngrijorările, folosind cuvintele lui Mark Twain: “Anunțurile privind moartea mea sunt exagerate.”

Sociologia canadiană e vie și în bună formă. De fapt, Asociația Canadiană de Sociologie e în creștere, ca și reputația revistelor canadiene de sociologie. Dr. Reza Nakhaie (Universitatea din Windsor), editorul actual al Canadian Review of Sociology, cea mai veche revistă de sociologie cu sistem peer-review din Canada, a publicat recent o dare de seamă privind ultimii 45 de ani de istorie a revistei. În aceasta el remarcă: “Articolele publicate în RCS au contribuit la producerea unui dialog dinamic între sociologi și ceilalți intelectuali care reprezintă curentul dominant și sociologia științifică din Canada, care este universitară, uneori chiar critică, radicală și în opoziție. În sine, RCS reprezintă și a constituit un canal pentru difuzarea ideilor și a unui dialog între profesioniști și criticile universitare canadiene” (Nakhaie, 2010: 320).¹

Ceea ce sperăm că va rămâne totdeauna valabil pentru disciplina noastră este capacitatea de a fi relevantă. Sociologiile care nu sunt relevante probabil merită să fie în criză. O analiză a descrierilor de programe din 54 de departamente de sociologie în limba engleză din Canada a revelat că în cazul studiilor la nivel de licență departamentele pun accent pe practica gândirii critice, importanța unei educații liberale cuprinzătoare în domeniul artei și șansa de a avea un impact durabil asupra condițiilor sociale înconjurătoare (Puddephatt și Nelsen, 2010: 423). Dacă reușim chiar în unele din aceste direcții cu și pentru studenții noștri (și e chiar mai important în cazul absolvenților), suntem pe drumul cel bun pentru a ne dovedi utilitatea ca disciplină.

Pentru a încheia această parte introductivă, permiteți-mi



să vă prezint perspectivele unora dintre colegii noștri din întreaga Canada. Ca răspuns la o cerere trimisă prin e-mail de a ne sugera ce diferențiază sociologia canadiană, pentru acest articol, colegii dumneavoastră din Canada au scris:

- “Sociologiile canadiene se disting printr-un număr de direcții (de cercetare) proprii, incluzând limba, regiunea, pregătirea educațională, perspectivele teoretice și aplicațiile empirice. Dacă există o trăsătură comună a sociologilor țării, aceea e încercarea de a integra atât tradițiile americane, cât și pe cele europene, atenția către evoluțiile istorice, acceptarea metodelor mixte și preocuparea de a avea o perspectivă ‘critică’. Poziționarea sociologilor canadiene a apărut mai întâi în tradiția liberală porteriană, urmată de o nouă politică economică marxistă și de curând o orientare puternică spre perspective necoloniale, feministe, post-moderne și în curs de dezvoltare. Lipsește o perspectivă canonică, ceea ce e un semn al sănătății sociologiei canadiene.” (Dr. Howard Ramos, Profesor Asociat, Departamentul de Sociologie și Antropologie, Universitatea Dalhousie).

- Un seminar teoretic post-universitar la Universitatea din Saskatchewan s-a ocupat de această temă și am dorit să împărtășim în mod colectiv următoarele: “Distribuția dispersată a populației Canadei, combinată cu mediul natural și geografic variat reprezintă o provocare pentru înțelegerea relațiilor sociale complexe. Sociologia canadiană e îmbogățită prin capacitatea sa de a înțelege nuanțele unei populații extrem de diverse. Sociologia canadiană reprezintă o perspectivă critică importantă pentru expunerea ‘culiselor’ imaginii și construcției naționale care e adesea ascunsă sub noțiuni ‘strălucitoare’ ca valori împărtășite și caracteristici culturale.”

- Dr. Nancy Mandell, director de departament la Universitatea York, unul dintre cele mai mari departamente de sociologie din țară, a furnizat următorul rezumat al programului său: “Perspectiva noastră proprie moștenită, care provine din sociologia critică a anilor 1960 și din aplicațiile sale în Canada și la nivel internațional, este de a oferi studenților o sociologie militantă. Departamentul, mai ales, are o perspectivă critică asupra învățământului, care repune în discuție prezumțiile convenționale și, astfel, țintește către o mai mare justiție socială în ceea ce privește probleme precum accesul egal la

sănătate, libertățile sexuale și încrederea în reprezentanții sistemului juridic. Pe larg, se concentrează asupra inegalității, relațiilor de putere și problemelor ideologice; încurajează activismul social. Mulți membri ai facultății au perspective care pun accent pe centralitatea istoriei – mai ales impactul expansionismului colonial și imperial în lume – prin analize orientate către înțelegerea prezentului.”

- Paula Graham, doctorandă în sociologie la Memorial University of Newfoundland scrie: “Din perspectiva cercetării mele privind mișcările sociale, conceptul de ‘sociologie canadiană’ este în general eliberator. În timp ce sunt de partea eforturilor de a identifica ceea ce e canadian în ‘sociologia canadiană’ și de a solidifica domeniul de cercetare ca un program cu drepturi proprii, consider că identitatea ambiguă a ‘sociologiei canadiene’ este utilă. Fără a trebui să subscriu unei perspective americane, europene sau altei perspective interpretative, pot să abordez literatura și teoriile din toate direcțiile sociologice, inclusiv cea din Canada.

Pe aceasta notă, îmi închei prezentarea. Sociologii canadieni sunt nerăbdători să vă întâmpine personal, pentru un schimb de idei viu în sălile noastre de seminar dedicate conferinței, dar și în cafenelele și restaurantele noastre. Împreună suntem siguri că vom clădi o colaborare nouă și plină de entuziasm. ■

Referințe

Baer, D. (2005) “On the Crisis in Canadian Sociology: Comment on McLaughlin.” *Canadian Journal of Sociology* 30(4): 491-502.

Brym, R. (2003) “The Decline of the Canadian Sociology and Anthropology Association.” *Canadian Journal of Sociology* 28: 411-416.

McLaughlin, N. (2005) “Canada’s Impossible Science: Historical and Institutional Origins of the Coming-Crisis of Anglo-Canadian Sociology.” *Canadian Journal of Sociology* 30(1): 1-40.

Nakhaie, R. 2010. “Les 45 années de la Revue canadienne de sociologie (et d’anthropologie). 45 years of the Canadian Review of Sociology (and Anthropology).” *Canadian Review of Sociology* 47(3): 319-325.

Puddephatt, A. and R.W. Nelsen (2010) “The Promise of a Sociology Degree in Canadian Higher Education.” *Canadian Review of Sociology* 47(2): 405-430.

¹ Traducere (lb. franceză, citat preluat.): “Les articles publiés dans la RCS ont contribué à la production d’un dialogue dynamique entre les sociologues et les autres intellectuels qui représentent le courant dominant et la sociologie scientifique du Canada, qui est universitaire et parfois même critique, radicale et oppositionnelle. En soi, la RCS représente et a constitué un canal pour la diffusion des idées et d’un dialogue entre les professionnels et les critiques universitaires canadiens”.

> Scrisori către editor

Reacții pentru Feras Hammami despre Universitățile Israeliene (Global Dialogue 3.2)

Stimate Editor:

Este constructiv să contrastăm articolul lui Feras Hammami „Criza politică în universitățile israeliene” (GD3.2) cu celelalte articole din același număr. André Béteille scrie că nu consideră că rolul său, ca sociolog, este acela de a moraliza, în vreme ce Jacklyn Cock scrie cu puternică notă politică ce-și atinge scopul fără să glorifice statusul de victime al celor care suferă de pe urma problemelor pe care le descrie și fără a-i demoniza pe cei responsabili. Nu pentru că nu există responsabilități, ci pentru că aceasta nu pretinde să fie un avocat sau un judecător. Pe de altă parte, articolul despre Israel pune pe primul plan un ton moralizator și denunțator, concentrându-se pe numeroase aspecte importante și dificile, folosind ca dovadă doar surse activiste. Autorul ar fi putut găsi surse academice sau din ziare pentru a-și întări discursul (în cele din urmă, aceasta este o publicație academică). Este posibil și să fi fost presat de termenele finale, întrucât Consiliul Educației Superioare din Israel a decis pe 13 februarie să retragă decizia, lucru pe care Hammami îl exclude ca fiind posibil, pentru a închide Departamentul de Științe Politice al Universității Ben-Gurion.

Articolul ridică incidente individuale la modele pe scară largă. Sunt, într-adevăr, grupuri de dreapta care reclamă profesorii din Israel pentru opiniile lor și uneori presiunea a fost uriașă, cum a fost cazul lui Neve Gordon, dar articolul ar fi trebuit ca cel puțin să dovedească într-un fel afirmația foarte gravă și extinsă că „pentru a evita denigrarea publică, pierderea locului de muncă, închisoarea sau chiar decesul, membrii personalului limitează informațiile care ar putea provoca autoritățile”. Aceasta nu este o cerere care să fie „aruncată” cu neglijență. În orice caz, Neve Gordon rămâne un profesor titular la universitatea lui. Au fost, într-adevăr, multe critici față de refuzul pentru titlul Ariellei Azoulay și opinia că acesta a fost motivat politic este larg împărtășită. Chiar și așa, ar trebui și ar fi putut fi oferite anumite dovezi, pentru că este o problemă serioasă acuzarea unei universități de partizanat politic în numirile în funcții.

Chemarea la boicot a articolului trece cu duritate peste individualitatea persoanelor și caută să pedepsească oamenii ce trăiesc într-o țară pentru greșelile guvernului lor. Un boicot are, desigur, un scop. Țintește la a trezi conștiința și, în acest caz, poate încuraja mediul academic israelian să reflecteze asupra acțiunilor guvernului lor. Dar aceasta nu este o justificare pentru o campanie ce izolează și defăimează o populație întreagă de (presuși) colegi. Militanții ar face mai bine să se concentreze pe domeniile care ar putea afecta cu adevărat guvernele – și cu siguranță nu aș opune, de exemplu, eliminarea relației de comerț favorizate a Israelului cu UE, care dă deja naștere unor complicații cu privire la etichetarea produselor West Bank ca fiind “Made in Israel”.

Analogia cu Africa de Sud este problematică deoarece universitățile și asociațiile sportive din această țară practicau ele însele discriminarea ca politică, ceea ce nu este cazul Israelului. Dar acest boicot reprezintă o propunere răuvoitoare: ar otrăvi relațiile profesionale și intelectuale și ar politiza chiar mai mult colaborările academice ce implică oameni de știință israelieni.

David Lehmann, Universitatea Cambridge, Regatul Unit

Stimate Editor:

Explorarea pe care o face Feras Hammami asupra crizei politice din universitățile israeliene pune în evidență cât de puțin au considerat academicienii israelieni că este necesar să protesteze împotriva politicilor guvernului lor. Marea majoritate a fost tăcută cu privire la închiderea universităților palestinene, dar atunci când propria lor libertate academică le-a fost amenințată, răspunsul a fost foarte diferit. Crizele oferă însă și oportunități.

Una dintre armele puternice de propagandă a statului israelian a fost proiectarea acestuia ca o insulă a democrației într-un ocean de despotism arab, iar o alta a fost proiectarea universităților sale ca sursă de criticism liberal. În timp ce valul de euforie mass-media cu privire la ceea ce a fost prematur considerat ca Primăvara Arabă a trecut, propaganda cu privire la pretențiile Israelului de a fi o democrație și universitățile sale o sursă de critică liberală a ajuns să întâmpine dificultăți. Un grup de colegi susținuți de un număr mic de disidenți, dar cu sprijin internațional semnificativ, a limitat – nu a oprit – victimizarea. În cazul propunerii de a se închide un întreg departament de la Universitatea Ben Gurion, rolul unui panel internațional a fost critic în a revela modestia angajamentul Israelului la libertatea academică. Consiliul pentru Învățământul Superior (CHE) care a invitat un panel internațional pentru a evalua toate departamentele de științe politice din sistemul universitar israelian a recomandat închiderea. Fără îndoială, Consiliul a fost sub presiune din partea hiper-zioniștilor din interiorul și din afara universității, care țineau deja departamentul drept un cuib de anti-zioniști avându-l pe profesorul Neve Gordon, un susținător public al boicotului academic, ca țintă principală.

Cedând în fața presiunii, Consiliul a propus închiderea în septembrie 2012, dar academicienii în vârstă, de la institutul Weizmann, lucru deloc ne semnificativ, o putere a științei și tehnologiei israeliene, a văzut imediat răul pe care l-ar putea face acest lucru imaginii universităților israeliene ca bastioane ale libertății academice. Într-o săptămână, 300 de asociații și academicieni israelieni au semnat o petiție ce critica decizia. La nivel internațional, o mulțime de academicieni și asociații au protestat. Ben Gurion, casa departamentului amenințat și, de asemenea, una dintre universitățile israeliene de frunte, a văzut pericolul și a început procedurile legale împotriva Consiliului, argumentând că acesta are o agendă secretă și irelevantă din punct de vedere academic care trece de definiția legală a libertății academice. Cu atât mai rău pentru Consiliu, panelul internațional nu a recomandat închiderea departamentului, punând sub semnul întrebării motivele din spatele acestei acțiuni și evidențiind faptul că Consiliul nu a luat nicio măsură cu privire la Universitatea Bar Ilan, deși departamentul acesteia a fost criticat.

Presiunea crescândă asupra Consiliului l-a determinat să amâne închiderea până după alegerile din ianuarie. Aceasta a dus la alegerea unui guvern extrem de dreapta, dar decizia de închidere nu a fost reinstaurată. La începutul lunii februarie, Haaretz, cel mai liberal ziar al presei israeliene (2/13/2013) a raportat că decizia de închidere a fost retrasă, dar că panelul internațional va continua să monitorizeze departamentul.

Speranța trebuie să fie acum că mediul academic israelian care a cunoscut o amenințare pentru propria libertate academică – s-a opus cu succes cu ajutorul sprijinului internațional – va începe să recunoască faptul că libertatea academică nu este divizibilă, ci se aplică de asemenea colegilor lor palestinieni care predau și cercetează la doar câteva mile distanță. Aceasta este oportunitatea.

Hilary Rose, Universitatea Bradford, Regatul Unit